

АРТ-ТЕХНОЛОГІЇ

Навчальна програма

розроблено для закладів загальної середньої освіти,
що впроваджують інноваційний освітній проєкт всеукраїнського рівня «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування базової середньої освіти» на 2021–2026 роки

Цикл: базовий предметний, 7–9 класи

Освітні галузі: мистецька, технологічна

Авторський колектив: Жиган І. М., Калашнікова О. В.,
Кондратова В. В., Проша А. В., Чистякова Л. О.

Освітній процес з інтегрованого курсу «Арт-технології» спрямовано на досягнення мети базової середньої освіти: усебічний розвиток, навчання й виховання учнів, виявлення їхніх обдарувань, розвиток талантів і здібностей, формування компетентностей, необхідних для соціалізації та громадянської активності, свідомого життєвого вибору й самореалізації, трудової діяльності, відчуття відповідальності, шанобливого ставлення до суспільства, родини, довкілля й культури, української демократичної держави. Інтегрований курс «Арт-технології» у 7–9 класах є логічним продовженням інтегрованого курсу «Арт-технології» для 5–6 класів та інтегрованого предмета «Арт-технології та інформатика», що вивчався в 1–4 класах за освітньою програмою «Світ чекає крилатих».

Метою інтегрованого курсу «Арт-технології» є нормативне забезпечення цілісного й гармонійного розвитку успішної особистості учня / учениці засобами мистецтва й технологій для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та особистісного зростання в процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; залучення до культурних процесів в Україні; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, формування критичного й технічного мислення, готовності

креативного потенціалу, формування критичного й технічного мислення, готовності до зміни довкілля без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну; здатності до підприємливості й інноваційної діяльності, партнерської взаємодії; використання художніх технік і технологій для задоволення власних потреб, самореалізації, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- збагачення практичної художньо-творчої і предметно-перетворювальної діяльності здобувачів освіти на основі виховання в них емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності;

- морально-етичне, естетичне, трудове, екологічне виховання учнів й учениць, розвиток художніх інтересів;

- формування художньої, проєктно-технологічної культури школярів і культури міжособистісної взаємодії в різних формах;

- розвиток умінь сприймати, інтерпретувати й оцінювати твори мистецтва, використовувати інформаційне середовище у власній творчості й художній комунікації;

- стимулювання учнів й учениць до творчого самовираження засобами мистецтва й технологій;

- формування інтересу до національної і світової мистецької спадщини, традицій українського народу, до витворів мистецтва й технології їх створення;

- розвиток художніх здібностей, художньо-образного, асоціативного та креативного мислення, емоційного інтелекту;

- стимулювання потреби пізнавати себе через взаємодію з різними мистецькими об'єктами;

- формування потреби в естетизації середовища й готовності до участі в соціокультурному житті;

- спонукання до творчого застосування традиційних і сучасних технологій, ефективного використання художніх технік, технологій і матеріалів без заподіяння шкоди довкіллю;

- розвиток умінь формулювати ідею і втілювати задум у готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності;

- турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших людей. Принципи побудови програми інтегрованого курсу «Арт-технології»: науковості; наступності й перспективності; інтегративності; системності; урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей; сезонності, урахування календарних й обрядових свят; поєднання загальнолюдського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти; креативності (пріоритет творчої самореалізації); варіативності художніх технік і технологій; полікультурності тощо.

Інтегрований курс «Арт-технології» реалізує мету й завдання мистецької та технологічної освітніх галузей. У його структурі закладена внутрішньогалузева (інтеграція між конценрами «Музичне мистецтво» й «Образотворче мистецтво»),

міжгалузева інтеграція (мистецька й технологічна освітні галузі) та інтеграція мистецької й технологічної освітніх галузей із соціокультурним середовищем.

Інтегративний підхід до викладання конценрів «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» простежується на міжпредметному рівні завдяки інтеграції різних видів мистецтв (інтеграція музичного та образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва: літературою, архітектурою, театром, кіно тощо), синхронізації термінологічного поля (образ, композиція, фактура, стилізація, стиль тощо); змісту (відтворення образів природи за допомогою музичних засобів виразності й засобів виразності різних видів образотворчого мистецтва, мистецтво Стародавнього Єгипту й Античності, культура Північного Причорномор'я, мистецтво Візантії, Русі-України, романський стиль, мистецтво готики, епохи Відродження, бароко, українського бароко, класицизму, романтизму, реалізму, синтез мистецтв), творчих завдань інтегративного типу (створення композицій за прослуханням музичним твором, добір кольорів відповідно до музичних тембрів, образів і настроїв, установлення суголосності образів музичних творів і творів образотворчого

мистецтва тощо).

Міжгалузева інтеграція відбувається в такий спосіб:

на рівні діяльності, наприклад, створення декоративних композицій на площині, шиття шопера та зображення на ньому власного логотипу за допомогою акрилових фарб тощо;

на рівні термінологічного поля (ескіз, композиція, фактура, масштаб, відеоролик, дизайн, стиль, проєкт тощо);

на рівні змісту конценрів (стилізація форми, орнамент, композиційна будова, симетрія, ритм, символіка, кольорова гама композицій декоративно-ужиткового мистецтва, стінопис, інтер'єрна картина, стиль у дизайні, стилі в одязі, уславлені українські митці, реклама в соціальних мережах, рекламний відеоролик, мистецтво Стародавнього Єгипту, Античності, Північного Причорномор'я, стилі рококо, бароко, мистецтво українського бароко, реалізм в українському мистецтві, примітивізм в українському мистецтві, мистецький проєкт тощо).

Для підвищення мотивації здобувачів освіти до навчання, розвитку критичного, системного, творчого мислення, уміння логічно обґрунтовувати свою позицію, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення тощо в конценрах інтегрованого курсу передбачені завдання логічного спрямування. Орієнтовний перелік логічних завдань подано в прикінцевій частині навчальної програми.

Способи реалізації мистецької освітньої галузі (7 клас – конценри: «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», 8–9 класи – конценр «Мистецтво»), технологічної освітньої галузі (7–9 класи – конценр «Технології») висвітлено за рубриками: «Очікувані результати навчання» (конкретизовано вимоги до учнів окремо для 7, 8 і 9 класів відповідно до запропонованого змісту для кожного року навчання з урахуванням результатів, зазначених у Державному стандарті базової середньої освіти); «Пропонований зміст інтегрованого курсу» (висвітлено зміст конценрів інтегрованого курсу «Арт-технології»); «Види навчальної діяльності» (подано орієнтовний перелік видів діяльності, спрямований на художньо-творче самовираження учнів; пізнання мистецтва, технологій; комунікацію через мистецтво, технологічну діяльність; формування й розвиток проєктно-технологічної компетентності тощо). Пріоритетними є різноманітні форми практичної діяльності, під час якої відбувається самовираження здобувачів освіти. У прикінцевій частині

під час якої відбувається самовираження здобувачів освіти. У прикінцевій частині подано орієнтовний перелік об'єктів проєктно-технологічної діяльності учнів.

Зміст програми визначено відповідно до такої кількості навчальних годин:

7 клас: мистецька освітня галузь – 2 год. на тиждень, технологічна освітня галузь – 1 год. на тиждень;

8–9 класи: мистецька освітня галузь – 1 год. на тиждень, технологічна освітня галузь – 1 год. на тиждень).

Вивчати концентри доцільно в такій послідовності: 7 клас – «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Технології», 8–9 класи – «Мистецтво», «Технології».

Оцінювання визначених у програмі очікуваних результатів навчання учнів й учениць має відбуватися за допомогою формувального, поточного, підсумкового (тематичного, семестрового, річного) оцінювання тощо. Під час організації оцінювання результатів навчання потрібно враховувати, що для учнів й учениць воно виконує інформаційну, мотиваційну, формувальну, коригувальну, розвивальну, виховну та ін. функції. Для вчителя/вчительки закладу загальної середньої освіти функційне поле оцінювання буде зреалізовано через низку функцій: нормативну, діагностувальну, інформаційну, аналітичну, коригувальну, прогностичну та ін.

Застосування формувального оцінювання дасть змогу об'єктивно визначити

рівень сформованості ключових компетентностей і наскрізних умінь здобувачів/здобувачок освіти, а також окреслити перспективи поступу в досягненні визначених у програмі очікуваних результатів навчання. Під час організації такого оцінювання потрібно забезпечити систематичний і системний, чіткий і вмотивований зворотний зв'язок з учнями й ученицями, акцентувати увагу на їхніх досягненнях, успіхах у навчанні. Оцінювання поточних навчальних результатів здобувачів/здобувачок освіти з інтегрованого курсу за певний проміжок часу (тему, розділ тощо) має відбуватися на основі результатів їхньої діяльності та бути об'єктивним й аргументованим.

Періодичність підсумкового тематичного оцінювання визначає вчитель/вчителька й урахує під час установа рівня/виставлення бала не лише результат навчальної діяльності здобувача/здобувачки освіти, який він/вона одержав/ла після виконання підсумкової роботи, а й процес досягнення результату, тобто навчальні дії, виконані ним/нею впродовж опанування розділу (теми) інтегрованого курсу. Під час підсумкового семестрового оцінювання мають бути взяті до уваги результати різних видів діяльності, у яких брали участь учні/учениці, підсумкового тематичного оцінювання, урахований їхній особистий поступ. Таке оцінювання не потребує виконання здобувачами/здобувачками освіти окремих видів робіт.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

7 клас

Мета концентрів «Музичне мистецтво» й «Образотворче мистецтво» – цілісний і гармонійний розвиток успішної особистості засобами музичного й образотворчого мистецтва в процесі освоєння мистецьких надбань людства; ознайомлення зі стилями й напрямками мистецтва, усвідомлення учнем / ученицею власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, здатності до підприємливості й інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, залучення до культурних процесів в Україні.

Концентр «Музичне мистецтво»

Концентр «Музичне мистецтво» спрямований на ознайомлення учнів й учениць із різними стилями музичного мистецтва й формування вміння інтерпретувати музику сучасності, розуміючи взаємозв'язок традицій і новаторства; розвиток музичних здібностей і творчого потенціалу здобувачів освіти, мотиваційно-ціннісної сфери; усвідомлення ними своєї національної ідентичності; формування здатності до художньо-творчого самовираження; ознайомлення із культурними процесами в Україні й світі, набуття досвіду творчої діяльності.

Зміст концентру «Музичне мистецтво» зорієнтований на усвідомлення учнями ціннісно-світоглядних орієнтацій у галузі мистецтва, розвиток ключових компетентностей і наскрізних умінь у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування в них потреби у творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

Охоплено такі ключові естетичні категорії: інтерпретація творів музичного

мистецтва й новітні явища в музиці ХХ–ХХІ ст.

Концентр «Музичне мистецтво» в 7 класі передбачає логічну послідовність тем занять за 4 розділами: «Мистецтво інтерпретації народної музики», «Мистецтво аранжування», «Музичні новації – погляд у майбутнє», «Музика навколо нас».

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Мистецтво інтерпретації народної музики		
Здобувач освіти: узагальнює і систематизує інформацію про різні стилі музичного мистецтва, диференціює її на нову й відому;	Повторення опанованого в 5–6 класах. Види і жанри музичного мистецтва. Історія і розвиток української пісенної творчості.	Робота з мистецьким текстом, у якому йдеться про музичний фольклор та етнічну музику. Виконання логічних завдань.
пояснює особливості музичної мови творів різних стилів мистецтва, визначає окремі характерні ознаки певного стилю в новому для себе творі [МІО 1.1.1]; виявляє обізнаність у мистецтві етносів України і різних народів світу [9 МІО 1.1.2]; на пропонованих і/або самостійно дібраних прикладах установлює зв'язки народного мистецтва із сучасними мистецькими тенденціями [9 МІО 1.1.2]; аналізує музичних твір, зокрема народну пісню, народні інструментальні й танцювальні мелодії тощо, цілісно, зосереджується на деталях і пояснює їхню роль у створенні художнього образу, керує своєю увагою [9 МІО 1.2.1]; вибирає цифрові технології для втілення задуму, самостійно і/або з допомогою інших осіб поєднує їх з іншими	Народна пісня в сучасному житті. Обробка народної пісні. Обробка народних інструментальних мелодій. Обробка народних танцювальних мелодій. Неофольклоризм. Етнічна музика. Український автентизм.	Сприймання, аналіз й інтерпретування творів мистецтва. Виконання різних видів художньої діяльності для емоційного задоволення, розвантаження, зняття втоми тощо. Музична імпровізація, зокрема ритмічна, мелодійна, інструментальна. Виконання соло, дуєтом, хором пісень (авторських, народних та їхніх обробок). Дискусії з мистецьких тем, висловлення власних мистецьких уподобань, емоційних ставлень, критичних суджень. Участь в інтегрованих проєктах. Презентація результатів проєктної діяльності.
засобами [9 МІО 2.1.1]; ситуаційно виправдано використовує етномотиви у власній творчості [9 МІО 2.1.2]; бере участь у проєктній діяльності, відповідально виконуючи визначені завдання, толерантно комунікує з іншими особами, аналізує досягнутий результат		

[9 МИО 2.3.2]; цілісно представляє та обґрунтовує задум / ідею [9 МИО 3.2.1]; бере участь в інсценізаціях календарно-обрядових дійств, народних іграх з використанням пісенного матеріалу, танцювальних рухів, елементів костюмів, атрибутів, гриму, інструментального супроводу [9 МИО 3.3.1]; аналізує власні емоції, викликані під час сприймання творів різних		
видів мистецтва [9 МИО 3.4.1]; визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії [9 МИО 4.3.1]; доцільно використовує в мовленні такі слова і словосполучення: <i>автентична музика, етнічна музика, неофольклоризм, оброблення, попури, транскрипція, стилізація, фольклор.</i>		
Мистецтво аранжування		

Здобувач освіти: визначає особливості різних видів аранжування, пояснює доцільність вибору їх [9 МИО 1.1.1]; розкриває специфіку класичних і вокальних перевтілень на прикладі самостійно дібраних творів [9 МИО 1.1.1];	Види аранжування. Класичні перевтілення. Вокальні перевтілення. Духовна музика в сучасності. Електронне аранжування. Нове звучання народної	Робота з текстом, у якому розкрито особливості аранжування. Порівняння оригінальних музичних творів та їхні обробки. Сприймання, аналіз й інтерпретування творів мистецтва, зокрема
--	--	--

складає висловлення, у яких розкриває роль духовної музики в сучасності [9 МИО 1.1.2]; аналізує за пропонованих алгоритмом (планом) твір, зосереджується на деталях і пояснює їхню роль у створенні художнього образу, керує своєю увагою, у разі потреби корегує свої відповіді [9 МИО 1.2.1]; досліджує синтез мистецтв у пропонованих	музики.	аранжованих. Виконання завдань, спрямованих на оволодіння засобами художньої виразності, засвоєння характерних ознак різних видів аранжування музичних творів. Використання медіа для художньо-творчого самовираження. Виконання соло, дуєтом, хором пісень (авторських, народних та їхніх
---	----------------	---

або самостійно дібраних творах, установлює зв'язки між видами мистецтва і різними галузями знань [9 МІО 1.2.2]; імпровізує, поєднує різні засоби і способи виконання (засоби музики, пластичного інтонування, візуального ряду тощо), застосовуючи набуті вміння художнього творення [9 МІО 2.2.1]; пропонує власні інтерпретації ідей інших осіб [9 МІО 2.3.2]; визнає можливість		обробок), зокрема імпровізація супроводу до пісні. Створення елементарних музичних / ритмічних композицій, зокрема з використанням комп'ютерних технологій. Участь у дискусіях з мистецьких тем, висловлення власних мистецьких уподобань, емоційних ставлень, критичних суджень. Виконання інтегрованих проєктів. Презентація результатів проєктної
варіативності інтерпретацій творчого задуму, аргументовано обстоює позицію у творчості і право на самовираження [9 МІО 3.2.1]; спонукає інших осіб слухати твори певного стилю й жанру, аргументовано		діяльності.
пояснюючи свою думку [9 МІО 3.3.1]; доцільно використовує в мовленні такі слова і словосполучення: <i>аранжування, хорове аранжування, фактура.</i>		
Музичні новації – погляд у майбутнє		
Здобувач освіти: самостійно цілісно аналізує сучасні музичні твори різного стилю й жанру, пояснює свої музичні вподобання, аргументовано радить іншим особам сучасні музичні твори для прослуховування; толерантно реагує на	Сучасна музика. Джаз. Симфоджаз. Рок-н-рол. Рок-музика. Шансон, бардівська пісня. Поп-музика. Диско.	Робота з текстом, у якому йдеться про особливі явища в музичному мистецтві ХХ–ХХІ ст. Порівняння оригінальних музичних творів із варіантами їх аранжувань. Розрізнення й виконання вокальних творів сучасних напрямів (джаз, рок, поп,
зауваги [9 МІО 1.2.1]; опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, вибираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю [9 МІО 2.2.1], аналізує свою діяльність, шукає способи поліпшення її, уникнення помилок; виявляє стильові особливості сучасних музичних творів, наводить приклади із відомих творів за стильовими ознаками [9 МІО 1.1.1]; обирає цифрові	Мюзикл. Рок-опера.	шансон, авторська пісня). Сприймання, аналіз й інтерпретування творів сучасної музики. Уживання мистецької термінології під час виконання ситуаційних вправ. Добір видів художньої діяльності для емоційного задоволення, розвантаження, зняття втоми. Виконання соло, дуєтом, хором пісень (авторських, народних та їхніх обробок).

технології для втілення творчого задуму, поєднує їх з іншими засобами [9 МІО 2.1.1]; аналізує власні емоції від творів різних видів мистецтва [9 МІО 3.4.1]; відповідно до ситуації		Обговорення проблемних питань із мистецьких тем. Виконання інтегрованих проєктів. Презентація результатів проєктної діяльності.
---	--	--

використовує в мовленні такі слова і словосполучення: <i>бард, біт, диско, поп-музика, рок, спіричуелс, симфоджаз, шансоньє.</i>		
Музика навколо нас		
Здобувач освіти: досліджує роль музики в кіно, рекламі тощо, пояснює її роль у розкритті емоційного стану героїв або динаміці сюжету [9 МІО 1.2.1]; досліджує синтез мистецтв у творах, зв'язки між видами мистецтва;	Музика кіно. Музика в рекламі. Віртуальні хори. Електронні музика сучасності. Сучасна танцювальна музика. Музика довкілля.	Робота з текстом, у якому розкрито роль музики в повсякденні. Виконання сучасних вокальних творів, зокрема мовою оригіналу. Аналіз творів музичного мистецтва, зокрема характерних ознак

установлює зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань [9 МІО 1.2.2]; розробляє сценографічне оформлення відповідно до сценічного / екранного образу [9 МІО 2.1.1]; спостерігає за довідками, досліджує його, фіксує ідеї для творчості [9 МІО 2.3.1]; добирає музичні твори відповідно до ситуації,	Музика і спорт. Музичні конкурси і шоу.	електронної музики. Порівняльний аналіз творів різних видів мистецтва. Виконання соло, дуєтом, хором пісень (авторських, народних та їхніх обробок), імпровізація супроводу до пісні. Обговорення питань, пов'язаних із участю в музичних конкурсах, роллю музичного супроводу під час занять
аргументовано пояснює свій вибір [9 МІО 2.3.2]; ініціює обговорення питань, пов'язаних із участю в музичних конкурсах, роллю музичного супроводу під час занять спортом тощо [9 МІО 3.3.1]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>електронна музика, саундтрек, синтезатор.</i>		спортом тощо. Добір музичних творів відповідних певній ситуації, пояснення свого вибору, складання плейлистів. Виконання інтегрованих проєктів. Презентація результатів проєктної діяльності.

Концентр «Образотворче мистецтво»

Концентр «Образотворче мистецтво» спрямований на пізнання історії та розвитку українського народного мистецтва, видів образотворчого мистецтва, зокрема – декоративно-прикладного мистецтва, видів і стилів архітектури, дизайну; інтерпретацію художніх образів, набуття досвіду емоційних переживань, вироблення ціннісного ставлення до мистецтва; розвиток художньо-образного й асоціативного мислення під час творчої діяльності в різних видах образотворчого мистецтва, архітектури, дизайну; пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвиток емоційного інтелекту; використання інформаційного середовища у власній творчості й художній комунікації; набуття художньо-творчого досвіду; виховання естетичних ідеалів та ціннісних орієнтацій щодо образотворчого мистецтва та мистецької діяльності; розвиток здатності особистості використовувати набутий досвід мистецької діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях, зокрема під час практичної, пізнавальної і творчої діяльності, сприймання, аналізу, інтерпретації творів мистецтва, участі в різних мистецьких

заходах; у критичній оцінці на основі естетичних засад та аргументації своєї позиції щодо творів мистецтва, медіа й інтернет-ресурсів; у продукуванні креативних ідей і пропонувати способів їхньої реалізації; в умінні трансформувати мистецькі знання в досвід виконання практичних і творчих завдань, естетизації середовища та корекції власного емоційного стану, задоволення власних творчих потреб.

Заняття з образотворчого мистецтва вводять здобувачів освіти у світ творчості, прилучають до скарбів художньої культури, дають змогу повірити в те, що вони є юними митцями, творчими особистостями, людьми, причетними до мистецтва.

Зміст концентру «Образотворче мистецтво» передбачає усвідомлення здобувачами освіти значення образотворчого мистецтва, архітектури, дизайну в житті людини, місця та ролі українського образотворчого мистецтва, архітектури, дизайну у світовій культурі; забезпечує художньо-творче самовираження учнів (опанування графічних, живописних, декоративно-прикладних технік, ознайомлення з основами композиції, кольорознавства, усвідомлення взаємодії образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва: музичним, театральним, кінематографічним, архітектурою, дизайном), пізнання ними мистецтва (засвоєння особливостей мови видів образотворчого мистецтва, архітектури, дизайну через художньо-творчу діяльність, сприймання, аналіз-інтерпретацію творів різних видів, жанрів, стилів мистецтва, засвоєння відповідної мистецької термінології); уможливує комунікацію через мистецтво (усвідомлення здобувачами освіти своїх мистецьких можливостей, оцінювання власних художніх творів, уміння презентувати себе і свої досягнення). Охоплено ключові естетичні категорії – види образотворчого мистецтва (зокрема – декоративно-прикладне мистецтво), види та стилі архітектури, дизайну.

Концентр «Образотворче мистецтво» у 7 класі передбачає логічну послідовність тем уроків за 4 розділами: «Декоративно-прикладне мистецтво», «Архітектура та її види», «Дизайн (проект розвитку власного бренду)», «Дизайн одягу».

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Декоративно-прикладне мистецтво		
Здобувач освіти: характеризує засоби виразності у створенні цілісного художнього образу творів різних видів, жанрів [9 МІО 1.1.1]; розрізняє спільне й відмінне у трактуванні однієї теми/сюжету засобами різних видів мистецтва [9 МІО 1.1.1]; на прикладах установлює зв'язки між	Вступ. Види образотворчого мистецтва, їхні засоби виразності. Композиція як основа побудови художнього твору. Основні закони композиції: єдність форми і змісту; співрозмірність частин між собою і цілим; цільність композиції; наявність композиційного	Участь у квесті «Види та жанри образотворчого мистецтва». Аналіз, інтерпретація творів образотворчого мистецтва. Створення композиції в одному із видів образотворчого мистецтва за правилами й законами композиції.
народним і професійним мистецтвом, народним мистецтвом і сучасними мистецькими тенденціями [9 МІО 1.1.2]; орієнтується в особливостях українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю [9 МІО 1.1.2]; аналізує твір декоративно-прикладного мистецтва цілісно, привертає увагу до	центру. Декоративно-прикладне мистецтво. Засоби виразності декоративно-прикладного мистецтва: стилізація, декоративна форма, орнамент, композиційна будова (симетрична, асиметрична), ритм, символіка. Історія та розвиток українського народного мистецтва – від минулого	Створення художніх виробів для практичного вжитку в різних техніках з урахуванням національних традицій. Стилізація квітки. Розпис кухонного приладдя з дерева на основі попереднього ескізу. Оздоблення орнаментом паперової тарелі. Ескіз українського орнаменту для музичного інструмента – сопілки.

деталей і пояснює їхню роль у створенні художнього образу [9 МИО 1.2.1]; інтерпретує твори декоративно-прикладного мистецтва, спираючись на власний досвід; зіставляє з іншими творами, опрацьованими раніше [9 МИО 1.2.1]; виокремлює цінності, закладені у творах декоративно-прикладного мистецтва, ідентифікує їх зрозумілість для себе	до сьогодення. Види декоративно-прикладного мистецтва за матеріалами й технікою виконання (вишивка, декоративний розпис, гончарство, писанкарство, вітраж тощо). Традиції та обряди. Відображення традиційної обрядовості й народної звичасності в українському образотворчому	Сюжетна композиція «Український народний танець» із зображенням людини в русі. Створення модульної картини на основі музичного твору. Виготовлення імітації вітражу.
[9 МИО 1.2.1]; формулює оцінні судження про твір декоративно-прикладного мистецтва, пов'язує зміст твору і соціокультурний контекст [9 МИО 1.2.1]; досліджує синтез мистецтв у творах, зв'язки між видами мистецтва; установлює зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань [9 МИО 1.2.2]; реалізує власні художні ідеї/задуми в різних видах декоративно-прикладного мистецтва, сюжетних й інтер'єрних картинах,	мистецтві. Декоративний розпис. Орнамент в українському мистецтві. Види орнаментів, символіка й значення елементів. Етномотиви в оздобленні сучасних виробів. Орнамент у колі. Розпис тарелі. Орнамент у стрічці. Ескіз українського орнаменту для музичного інструмента – сопілки. Сюжетна картина. Картини побутового жанру. Зображення	
експериментуючи з кольорами, лініями, формами тощо, створює ескізи виробів / твори з етномотивами [9 МИО 2.1.1], [9 МИО 2.1.2], [9 МИО 2.2.1]; здійснює пошук можливостей і пропонує власні ідеї для естетизації середовища засобами мистецтва [9 МИО 2.3.1]; критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення	людини в русі (український народний танець). Інтер'єрні картини. Різноманітність модульних картин, матеріали й розміри, тематика. Створення модульної картини на основі музичного твору. Вітраж. Виникнення вітражу. Технології сучасного вітражу. Виготовлення імітації	
способи вдосконалення вмінь [9 МИО 3.1.1]; демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує і може дискутувати, обстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності [9 МИО 3.2.1]; виражає різноманітні почуття в процесі художньо-творчої	вітражу.	

діяльності, а також аналізує власні емоції від творів різних видів мистецтва [9 МИО 3.4.1], [9 МИО 3.4.2]; визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права [9 МИО 4.3.1]; доцільно використовує в мовленні такі словосполучення: <i>види декоративно-прикладного мистецтва, вишивка, вітраж, гончарство, декоративна форма,</i>		
<i>декоративний розпис, декоративно-прикладне мистецтво, етномотиви, закони композиції, інтер'єрна картина, композиційна будова, композиційний центр, композиція, модульна картина, орнамент, писанкарство, ритм, символіка, симетрія, стилізація, сюжетна картина, українське народне мистецтво.</i>		
Архітектура та її види		

Здобувач освіти: пояснює особливості стилів архітектури [9 МИО 1.1.1]; аргументовано інтерпретує твори архітектури, формулює своє ціннісне ставлення до них [9 МИО 1.2.1]; користується довідниковими джерелами для подолання труднощів під час аналізу	Архітектура як мистецтво проєктування та зведення будівель, споруд за законами краси. Види архітектури. Властивості архітектури. Засоби виразності архітектури. Види архітектурних споруд і їх призначення. Архітектор. Фортеці України. Фортеця як пам'ятка архітектури, її	Аналіз творів архітектури. Зображення ескізу палацу з однієї точки сходу. Імітація фактури матеріалу. Зображення краєвиду з фортецею з двох точок сходу. Створення ескізу сучасної будівлі графічним олівцем з двох точок сходу. Розроблення ескізу
---	---	---

творів [9 МИО 1.2.1]; наводить приклади еклектики стилів в архітектурі [9 МИО 1.2.2]; наводить приклади зв'язків мистецтва з науковим знанням різних освітніх галузей [9 МИО 1.2.2]; застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, знання і вміння з інших освітніх галузей, свідомо враховує закони композиції для реалізації творчого задуму [9 МИО 2.1.1];	призначення та будова. Сучасна архітектура. Стилі сучасної архітектури: від модерну до сьогодення, головні елементи. Мурал. Історія виникнення та види стріт-арту. Еклектика стилів в архітектурі. Архітектура майбутнього. Проекція в мистецтві, креслення об'ємних	муралу для фасаду багатоповерхового будинку. Зображення вулиці майбутнього в перспективі з однією точки сходу з цікавими, креативними архітектурними спорудами, з використанням стріт-арту. Створення ескізу будинку своєї мрії з двох точок сходу. Створення ескізу будинку
--	---	---

демонструє наполегливість у досягненні цілі, зокрема реалізації власних ідей, застосовуючи художні навички, уміння в нових обставинах [9 МІО 2.1.1]; опановує окремі нові прийоми роботи під час створення ескізів архітектурних споруд, вибираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю [9 МІО 2.2.1]; досліджує навколишнє середовище, звертає увагу	виробів.	свої мрії в проєкціях (зверху, з боків, яких не видно).
на стилі архітектурних споруд, стежить за мистецькими подіями, явищами, фіксує ідеї для творчості [9 МІО 2.3.1]; естетично перетворює предметне середовище, виявляючи громадянську позицію [9 МІО 2.3.2]; аналізує власний творчий розвиток, оцінює свої сильні і слабкі сторони в мистецькій творчості, характеризує причини труднощів,		
визначає способи самовдосконалення [9 МІО 3.1.1]; презентує ескізи архітектурних споруд, зокрема використовуючи інформаційно-комунікаційні технології, толерантно реагує на зауваги від інших осіб, обстоює свою позицію у власній творчій діяльності [9 МІО 3.2.1]; пояснює власні мистецькі вподобання, причини своїх переживань від твору, толерантно ставиться до мистецьких уподобань інших осіб,		
розуміє емоції інших [9 МІО 3.4.1]; висловлює різноманітні почуття в процесі художньо-творчої діяльності [9 МІО 3.4.2]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>архітектор, архітектура, види архітектурних споруд, властивості архітектури, еkleктика, засоби виразності архітектури, мурал, проєкція, проєктування, фортеця, стилі сучасної архітектури, стріт-арт.</i>		
Дизайн (проєкт розвитку власного бренду)		

Дизайн (проект розвитку власного бренду)		
Здобувач освіти: пояснює особливості дизайну та його видів [9 МІО 1.1.1]; сприймає та аналізує твори дизайнерів; аргументовано інтерпретує їх, формулює своє ціннісне ставлення до	Дизайн та його види (графічний, ландшафтний, промисловий, рекламний, медіадизайн, арт-дизайн). Ландшафтний дизайн, його особливості. Стили ландшафтного дизайну: класичний, кантрі,	Аналіз творів митців дизайну. Виготовлення буклету «Види дизайну» або плакату «Я в дизайні». Малюнок з теми «Зона відпочинку».
сприйнятих творів, користується довідниковими джерелами для подолання труднощів під час аналізу творів [9 МІО 1.2.1]; аналізує пропонувані приклади монументально-декоративної скульптури, порівнює художній образ і явища довкілля [9 МІО 1.2.2]; наводить приклади зв'язків мистецтва, спираючись на здобуті наукові знання з різних освітніх галузей [9 МІО 1.2.2];	китайський, модерн, пейзажний, хай-тек тощо. Монументально-декоративна скульптура – скульптура для оздоблення архітектурних споруд і комплексів (атланти, каріатиди, фризи, фронтони, фонтани, садово-паркова скульптура). Види монументально-декоративної скульптури. Рельєф. Барельєф. Орнамент у стрічці.	Створення фризу для альтанки на дощечці (пластилін, глина, скульптурна паста). Створення ескізу логотипу своєї компанії. Створення ескізу емблеми своєї компанії. Створення флаєра (растровий графічний редактор або онлайн-інструмент графічного дизайну на вибір, наприклад, Canva).
[9 МІО 1.2.2], узагальнює і систематизує інформацію про графічний дизайн, диференціює її на нові й відомі, пояснює іншим особам, у яких ситуаціях здобута інформація стане в пригоді [9 МІО 1.2.2]; застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, засоби дизайну, знання й уміння з інших освітніх галузей під час створення логотипа, емблеми, прикладів поліграфічної реклами	Особливості проектування розвитку власного бренду. Графічний дизайн. Основні графічного дизайну. Логотип і торговельна марка як елементи фірмового (корпоративного) стилю компанії. Специфіка роботи графічного дизайнера. Емблема: значення й особливості зображення. Поліграфічна реклама. Графічний дизайн	Створення буклету своєї компанії (растровий графічний редактор, онлайн-інструмент графічного дизайну на вибір, наприклад, Canva). Зображення власного логотипу на будь-якій речі: сумка шопер, пошита на уроках з технологій або футболка, кепка, сорочка. Створення історії для інстаграм із презентуванням своєї компанії на платформі графічного дизайну –

тощо [9 МІО 2.1.1]; вибирає і доцільно використовує цифрові технології для втілення задуму, може поєднувати їх з іншими засобами [9 МІО 2.1.1]; застосовує художні вміння в нових обставинах, визначає мету й демонструє наполегливість у досягненні її [9 МІО 2.1.1]; створює графічні	поліграфічної продукції. Банер, прищипка, флаєр. Буклет: види й особливості створення. Реклама та її види. Графічний дизайн рекламної продукції. Сувенірна реклама. Вебреклама. Реклама в соціальних мережах. Відеореклама. Рекламний відеоролик. Копірайтинг.	Canva. Створення рекламного відеоролика свого продукту чи компанії (Canva, Genially або відеоредактори).
зображення, експериментуючи з кольорами, лініями, формами тощо (графічні, живописні, пластичні, відео тощо) [9 МІО 2.2.1]; опановує окремі нові прийоми роботи під час створення логотипу, емблеми, буклету тощо, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю [9 МІО 2.2.1]; критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь [9 МІО 3.1.1]; демонструє створений	Копірайтер.	
продукт (логотип, емблема власної компанії, рекламний відеоролик, буклет, флаєр тощо), аналізує репрезентовані іншими особами результати творчої діяльності, толерантно висловлює свої пропозиції й зауваги, дискутує, обстоює свою думку [9 МІО 3.2.1]; добирає подану в різний спосіб інформацію, структурує її, використовує під час навчальної ситуації, дотримуючись правил академічної доброчесності		
й зважаючи на авторські права [9 МІО 4.1.1], [9 МІО 4.3.2], [9 МІО 4.3.1]; визначає особисті права автора мистецького твору [9 МІО 4.3.3]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>дизайн, медіадизайн,</i> <i>графічний дизайн,</i>		

ландшафтний дизайн, промисловий дизайн, рекламний дизайн, арт-дизайн, стилі ландшафтного дизайну; монументально-декоративна скульптура, рельєф, барельєф, фриз; логотип, торговий знак, емблема, поліграфічна реклама банер, прищипка, флаєр, буклет, сувенірна реклама, вебреклама, відеореклама, рекламний відеоролик, копірайтинг, копірайтер.		
Дизайн одягу		

Здобувач освіти: пояснює особливості дизайну одягу та стилів в одязі [9 МИО 1.1.1]; пояснює особливості мистецтва етносів України, установлює зв'язки між народним і професійним мистецтвом, наводить приклади використання етнічних мотивів у творах модельєрів [9 МИО 1.1.2]; самостійно і/або за планом аналізує твори модельєрів; висловлює своє ставлення до сприйнятого	Маскот. Значення маскота (образу персонажа-талісмана) для компанії. Дизайн одягу. Модельєр. Стилi в одязі. Національний стиль у сучасному одязі. Український національний одяг. Елементи українського народного вбрання. Корпоративний стиль в одязі. Спортивний стиль в одязі. Діловий стиль в одязі.	Аналіз творів дизайну. Створення ескізу маскота (персонажа-талісмана) власної компанії. Створення ескізу сучасного костюма з елементами вишивки. Створення ескізу корпоративного стилю одягу власної компанії. Створення ескізу спортивного костюма, головного убору або взуття. Створення ескізу ділового костюму.
ставлення до сприйнятого [9 МИО 1.2.1]; застосовує різні прийоми, художні техніки, матеріали, формати, фактури, засоби дизайну, знання й уміння з інших освітніх галузей [9 МИО 2.1.1]; обирає цифрові технології для втілення власного дизайнерського задуму, може поєднувати їх з іншими засобами [9	Діловий стиль в одязі. Історія ділового костюму, допустимі елементи ділового костюму. Брендинг, його мета та завдання. Корпоративний брендинг. Брендинг у мистецтві.	Створення ескізу ділового костюму. Створення брендингу компанії. Виконання інтегрованих проєктів. Презентація результатів проєктної діяльності.

МИО 2.1.1]; використовує етномотиви у власній творчості [9 МИО 2.1.2]; експериментує з кольорами, лініями, формами під час втілення свого дизайнерського задуму [9 МИО 2.2.1]; опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю [9 МИО 2.2.1]; здійснює пошук можливостей і пропонує		
власні ідеї для естетизації середовища засобами мистецтва [9 МИО 2.3.1]; бере участь у проєктній діяльності, самостійно або в групі реалізує ідеї, зокрема з урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, а також використовуючи знання й уміння з інших освітніх галузей, пропонує власні інтерпретації ідей інших осіб [9 МИО 2.3.2]; критично оцінює власні досягнення за обраними		
критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь [9 МИО 3.1.1]; демонструє створене, реагує на інформацію та аналіз від інших осіб, аргументує і може дискутувати, обстоюючи свою позицію у власній творчій діяльності [9 МИО 3.2.1]; аргументує свою позицію під час обговорень творів мистецтва, виконує		
різноманітні ролі, співпрацюючи в групах над мистецькими проєктами, виявляє толерантність і доброзичливість під час порівняння різних творчих ідей [9 МИО 3.3.1]; визнає право інших осіб на власні вподобання в мистецтві; розуміє емоції інших [9 МИО 3.4.1]; виражає різноманітні почуття у процесі художньо-творчої діяльності [9 МИО 3.4.2]; самостійно шукає і добирає інформацію,		

упорядковує, планує свою діяльність для реалізації поставленого завдання [9 МИО 4.1.1]; визначає функції знаків охорони авторського права, дотримується авторського права, знає, для чого існують вільні ліцензії [9 МИО 4.3.1]; усвідомлено використовує цитати, зазначаючи джерела й авторство [9 МИО 4.3.2]; визначає особисті права автора мистецького твору [9 МИО 4.3.3];		
доцільно використовує в мовленні такі слова й словосполучення: <i>маскот, дизайн, дизайн одягу, модельєр, стилі в одязі, національний стиль в одязі, корпоративний стиль в одязі, спортивний стиль в одязі, діловий стиль в одязі, брендинг, корпоративний брендинг.</i>		

8–9 класи

Концентр «Мистецтво»

Мета концентру «Мистецтво» – забезпечити опанування здобувачами освіти різних стилів і напрямів мистецтва, ознайомлення з вітчизняними архітектурними пам'ятками; спонукати до інтерпретації художніх образів, набуття досвіду емоційних переживань, стимулювати розвиток емоційного інтелекту й ціннісного ставлення до мистецтва; сприяти формуванню художньо-образного, асоціативного й креативного мислення в процесі творчої мистецької діяльності, засвоєння відповідної мистецької термінології; набуттю навичок використання інформаційного середовища, цифрових технологій у власній творчості й художній комунікації; уможливити пізнання себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об'єктами; розвивати здатність до саморозвитку та самонавчання, готовність до участі в соціокультурному житті.

Зміст концентру «Мистецтво» спрямований на дослідження стилів і напрямів у мистецтві IV тис. до н. е. – XIX ст. н. е. (8 клас), кінця XIX ст. – XXI ст. (9 клас), розвитку екранних мистецтв, особливостей жанрів кінематографа, видів кіно, творчості видатних постатей кінематографа, вивчення фотомистецтва, рекламного мистецтва та інших форм збереження культурної спадщини (бібліотек, галерей, музеїв тощо), з'ясування ролі цифрових технологій у збереженні зразків традиційної та сучасної культури; розгляд мистецтва минулого, середньовіччя, бароко, рококо, класицизму, романтизму та реалізму, модерну і модернізму; виховання в здобувачів освіти емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб, художнього пізнання-інтерпретації світу, втіленого в художніх образах (аналіз-інтерпретація мистецьких творів, явищ, художньої комунікації, використовуючи новий тип аудіовізуальної реальності), усвідомлення основних закономірностей розвитку українського мистецтва та мистецтва світу, ролі мистецтва в житті суспільства, ролі українського мистецтва у світовій культурі; художньо-творче самовираження учнів, усвідомлення своїх мистецьких можливостей; розвиток комунікабельності, толерантності, критичного мислення, здатності до продукування нових ідей у процесі вирішення практичних завдань, навичок самооцінювання та взаємооцінювання художніх творів, уміння презентувати себе й свої мистецькі досягнення; формування мистецького світогляду, наполегливості в досягненні мети. Охоплено ключові естетичні категорії – стилі та напрями мистецтва.

Концентр «Мистецтво» у 8 та 9 класах передбачає логічну послідовність тем уроків за 4 розділами: «Розвиток мистецької культури», «Стили й напрями мистецтва», «Митці різних епох», «Збереження й поширення культурної спадщини».

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Розвиток мистецької культури		
Здобувач освіти: узагальнює і систематизує інформацію про розвиток мистецької культури, представляє її в зручний для себе спосіб (графічний, текстовий, комбінований) [9 МІО 1.1.1]; використовує різні інформаційні джерела для поширення інформації про античне мистецтво.	Періодизація розвитку мистецької культури. <i>Мистецтво давніх цивілізацій.</i> Архітектура й скульптура Стародавнього Єгипту, Месопотамії. Роль канону в мистецтві. Особливості музики Стародавнього Єгипту. <i>Мистецтво Давньої Греції і Давнього Риму.</i>	Аналіз-інтерпретація творів різних видів, жанрів, стилів (напрямів) мистецтва. Пошук і використання, добір і впорядкування аудіо-, відео-, фото-, ілюстративних і текстових матеріалів з різних джерел, з усвідомленням норм авторського права та естетичного потенціалу
культуру Північного Причорномор'я, мистецтво Середньовіччя тощо [9 МІО 1.2.1]; інтегрує здобуті знання з мистецтва й різних освітніх галузей, ілюструє свою відповідь самостійно дібраними прикладами [9 МІО 1.2.2]; успішно втілює свій творчий задум, свідомо враховуючи закони композиції, використовуючи цифрові технології [9 МІО 2.1.1]; пропонує власні ідеї для естетизації середовища засобами мистецтва [9 МІО 2.3.1]; бере активну участь у проектній діяльності, продукує ідеї, самостійно або з допомогою інших осіб розробляє план втілення їх, сумлінно виконує проєктні	Живопис у Давній Греції і Давньому Римі. Становлення й розвиток театру, музики й хореографії в Давній Греції і Давньому Римі. Культура Північного Причорномор'я. Архітектура й скульптура античних причорноморських міст. Торевтика. <i>Трипільська культура.</i> Поселення трипільців. Кераміка, вазопис, ткацтво, статуетки трипільців. <i>Скіфська культура.</i> Вазопис, золоті прикраси скіфів. <i>Мистецтво Середньовіччя.</i> Мистецтво Візантії. Християнські храми. Мозаїка храмів. Іконографічний канон.	інформаційно-комунікаційних технологій. Здійснення художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації. Участь у дискусіях з мистецьких тем, висловлення власних мистецьких уподобань, емоційних ставлень, критичних суджень, аргументація думок і
завдання, аналізує досягнутий результат, зокрема й свою участь у роботі проектної групи [9 МІО 2.3.2], [9 МІО 3.3.1]; критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь [9 МІО 3.1.1]; зіставляє різні погляди на проблему, використовуючи кілька джерел інформації, формулює творче завдання і деталізує його	Релігійні наспіви. Мистецтво Русі-України. Архітектура Києва. Вплив візантійських традицій на мистецтво Русі-України. Рукописна книга. Музика. Розвиток мистецтва в епоху Середньовіччя. <i>Європейське мистецтво XVI – XIX ст.</i> <i>Розвиток мистецтва України в XVI – XIX ст.</i>	оцінок із дотриманням норм літературної мови. Участь у колективних інтегрованих проєктах. Використання різних художніх матеріалів у зображенні архітектурних споруд, виконання живописних і графічних композицій у різних стилях, урахування
		законів композиції для реалізації творчого задуму. Застосовування графічних редакторів для створення художніх композицій, цифрових технологій – для презентацій. Виконання логічних завдань.

[9 МІО 3.3.1]; доцільно використовує в мовленні такі слова і словосполучення: <i>художній образ, канон, Форум, ротонда, базиліка, курор, вазорис, торевтика, кора, а капела, хрисоелефантинна скульптура, гідролос, центррична церква, іконопис, іконографічний канон, енкаустика, мозаїка, темпера, фреска, григоріанський хорал, аріозо, інтерлюдія, собор,</i>		
<i>вітраж, мініатюра, трубадури, бельканто, меса, сфумато, мадригал, канцона, комедії дель арте, майоліка, порцеляна, пастораль, буколіка, кант, партесний концерт, парсуна, народна картина, мелізми, опера-буфа, регулярний парк, ампір, літографія, боз-ар, оперета.</i>		

Стилї й напрями мистецтва		
Здобувач освіти: пояснює особливості художньої мови творів різних видів, жанрів і стилів мистецтва [9 МІО 1.1.1]; виявляє стильові особливості твору мистецтва, наводить приклади відомих творів за стильовими ознаками, визначає окремі характерні ознаки певного стилю в новому для себе	<i>Античний стиль</i> у давньогрецькій і давньоримській архітектурі й скульптурі. <i>Романський стиль.</i> Види архітектурних споруд та їх призначення, скульптурне оздоблення. <i>Готичний стиль</i> в архітектурі й скульптурі. <i>Епоха Відродження.</i> Античний вплив в архітектурі. Головні риси	Аналіз-інтерпретація творів різних видів, жанрів, стилів (напрямів) мистецтва. Пошук і використання, добір та упорядкування аудіо-, відео-, фото-, ілюстративних і текстових матеріалів з різних джерел, з усвідомленням норм авторського права та естетичного потенціалу інформаційно-комунікаційних
твори [9 МІО 1.1.1]; сприймає твори різних видів, жанрів, стилів (напрямів) мистецтва; аргументовано інтерпретує їх, формулює своє ціннісне ставлення до них [9 МІО 1.2.1]; аналізує твір цілісно, зосереджується на деталях і пояснює їхню роль у створенні художнього образу [9 МІО 1.2.1]; пояснює особливості синтезу мистецтв і	скульптури. Музичне й театральне мистецтво Відродження. <i>Бароко.</i> Архітектурні форми, інтер'єри стилю бароко. Мистецтво бароко. <i>Українське (козацьке) бароко:</i> архітектура, скульптура. Мистецтво українського бароко. Живопис: особливості жанру парсуна.	комунікаційних технологій. Здійснення художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації. Участь у дискусіях з мистецьких тем, висловлення власних мистецьких уподобань, емоційних ставлень, критичних суджень, аргументація думок і оцінок із дотриманням норм літературної мови.

наводять приклади [9 МИО 1.2.2]; стежить за мистецькими подіями, явищами, фіксує ідеї для творчості [9 МИО 2.3.1]; бере участь у проєктній діяльності, пов'язаній із дослідженням стилів і напрямів мистецтва [9 МИО 2.3.2]; демонструє створене, толерантно реагує на відгуки інших осіб, аргументовано обстоює	<i>Рококо.</i> Палацова архітектура, інтер'єр. Мистецтво рококо. Живопис (світ мрій та фантазій), декоративне панно. <i>Класицизм.</i> Архітектура, скульптура й живопис класицизму. Особливості будови, зв'язок античних ідеалів, традицій Ренесансу і мистецтва класицизму. Музика композиторів-класиків.	Участь у колективних інтегрованих проєктах. Створення композицій відповідно до видів і стилів мистецтва за допомогою різних художніх технік і матеріалів, з урахуванням законів композиції, лінійної та повітряної перспективи. Застосовування графічних редакторів для створення
свою позицію у власній творчій діяльності [9 МИО 3.2.1]; аналізує власні емоції від творів різних стилів (напрямів) мистецтва, толерантно реагує на мистецькі вподобання інших осіб, відмінні від власних [9 МИО 3.4.1]; визначає свої потреби в мистецькій діяльності [9 МИО 3.4.2]; свідомо вибирає види художньо-творчої діяльності для задоволення, використовуючи різні	Театральне мистецтво епохи класицизму. <i>Романтизм.</i> Романтизм в архітектурі, скульптурі й живописі. Синтез мистецтв у період романтизму. <i>Реалізм.</i> Реалізм в архітектурі, скульптурі й живописі Чиказька школа, нові напрями реалізму в архітектурі. Реалізм у театральному й музичному мистецтві.	художніх композицій, цифрових технологій для створення презентацій. Здійснення самостійної пошукової діяльності щодо мистецтва різних стилів, використовувати музейні матеріали. Виконання логічних завдань.
художні способи, засоби для передачі настрою та емоцій у власній творчості [9 МИО 3.4.2]; здійснює безпечний пошук різних матеріалів для презентації здобутих знань про стилі й напрями мистецтва, упорядковує здобуту інформацію, презентує її в різний спосіб, вичерпно відповідає на уточнювальні запитання інших осіб [9 МИО 4.1.1];		
доцільно використовує в мовленні такі слова і словосполучення: <i>стиль у мистецтві, індивідуальний стиль митця, античний стиль, романський стиль, готичний стиль, епоха Відродження, гуманізм, бароко, українське (козацьке) бароко, рококо, класицизм, романтизм, реалізм.</i>		

Митці різних епох		
Здобувач освіти: називає митців, які працювали в різних художніх стилях, аналізує їхні твори, виокремлює цінності, закладені у творах мистецтва, ідентифікує їх зрозумілість для себе [9 МІО 1.2.1]; формулює оцінні судження про твори українських і зарубіжних художників, скульпторів, композиторів та інших митців, пов'язує зміст твору і соціокультурний контекст [9 МІО 1.2.1]; критично оцінює власні досягнення за самостійно вибраними і/або пропонуваними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь [9 МІО 3.1.1]; ініціює обговорення сприйнятих творів мистецтва, ділиться своїми враженнями й емоціями, толерантно ставиться до поглядів інших осіб [9 МІО 3.3.1]; пояснює знаки охорони авторського права, у чому полягає порушення авторських прав, визначає особисті права автора мистецького твору [9 МІО 4.3.1], [9 МІО 4.3.3]; аргументує свою позицію під час обговорень творів мистецтва, виконує різноманітні ролі, співпрацюючи в групах під час виконання мистецьких і дослідницьких проєктів [9 МІО 3.3.1]; поширює в зручний для себе спосіб інформацію про відомих українських і зарубіжних митців [9 МІО 4.1.1]; доцільно використовує в мовленні такі слова і словосполучення: <i>гуманісти, романтики, передвижники, реалісти.</i>	Представники стилю бароко. Митці епохи Відродження (Леонардо да Вінчі, Мікеланджело Буонарроті, Рафаель Санті та ін.). Художники-романтики. Гумор у картинах Василя Штернберга, природа в картинах Каспара Фрідріха, Вільяма Тернера. Композитори-романтики. Гюстав Курбе – основоположник реалістичної школи. Представники українського реалізму. Творчість Федіра Балавенського, Леоніда Позена. Побутові картини Жан-Франсуа Мілле. Реаліст і мислитель Адольф фон Менцель. Українські художники-передвижники. Товариство пересувних художніх виставок (Архип Куїнджі, Микола Ге, Ілля Рєпін). Послідовники традицій передвижників в українському образотворчому мистецтві (творчість Аполлона Мокрицького, Миколи Пимоненко, Сергія Васильківського). Представники реалізму в музиці.	Дослідження життя і творчості митців різних епох, зокрема бароко, Відродження, романтизму, передвижників, реалістів та інших. Розглядання творів мистецтва, зокрема картин, скульптур. Аналіз елементів композиції, техніки й кольору в картині. Сприймання музичних творів і їх аналіз. поглиблення знань про музичні інструменти та звукові ефекти в музиці. Обговорення тематики творів мистецтва та їх інтерпретація. Створення інформаційних довідок, портретних галерей, віртуальних оглядів про митців певного стилю. Створення Використання медіа для художньо-творчого самовираження. здійснення віртуальних екскурсій до вітчизняних і зарубіжних музеїв / проведення музейних уроків, організація онлайн / офлайн-експозицій.

Збереження й поширення культурної спадщини		
Здобувач освіти: добирає та узагальнює інформацію про об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО у світі і в Україні, поширює її в зручний для себе спосіб [9 МІО 4.1.1]; розрізняє первинні і вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво [9 МІО 4.2.1]; пояснює роль краєзнавчих музеїв у збереженні національної пам'яті, ілюструє своє	Об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО у світі і в Україні. Художні музеї України й світу: кризь час та епохи. Музеї композиторів і музичних інструментів. Роль краєзнавчих музеїв у збереженні національної культурної спадщини. Громадські організації з охорони пам'яток архітектури й мистецтва. Заходи зі збереження й поширення культурної спадщини.	Добір та узагальнення інформації про об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО у світі та в Україні і поширення її в зручний спосіб. Виокремлення первинних і вторинних джерел інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво. Використання книг, журналів, інтернет-ресурсів та інших джерел, для поглиблення знань про мистецтво і культуру.
краєзнавчих музеїв у збереженні національної пам'яті, ілюструє своє висловлення самостійно дібраними прикладами [9 МІО 3.3.1], [9 МІО 4.1.1]; ініціює заходи зі збереження пам'яток архітектури, заохочує здійснювати екскурсії музеями України [9 МІО 2.3.1],	Заходи зі збереження й поширення культурної спадщини. Бібліотеки світу.	ресурсів та інших джерел, для поглиблення знань про мистецтво і культуру. Роз'яснення ролі краєзнавчих музеїв у збереженні національної пам'яті із самостійно дібраними прикладами. Створення переліку тематичних заходів зі збереження пам'яток архітектури й
[9 МІО 2.3.2], [9 МІО 4.1.1]; доцільно використовує в мовленні такі слова і словосполучення: <i>ЮНЕСКО, флешмоб, арт-моб, художній музей, пам'ятка культури, краєзнавчий музей, музей музичних інструментів, громадська організація, національна культурна спадщина.</i>		рекламних/заохочувальних плакатів. Вивчення об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО у світі та в Україні, художніх музеїв України та світу, музеїв композиторів і музичних інструментів. Дослідження ролі краєзнавчих музеїв, громадських організацій з охорони пам'яток архітектури та мистецтва у збереженні національної культурної спадщини.

9 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Розвиток мистецької культури		
Здобувач освіти: характеризує засоби виразності у створенні цілісного художнього образу творів кіно- і фотомистецтв [9 МІО 1.1.1]; виявляє стильові особливості твору кіномистецтва, наводить приклади із відомих творів	<i>Європейське мистецтво кінця XIX – XXI ст.</i> <i>Розвиток мистецтва України наприкінці XIX – XXI ст.</i> Фотомистецтво. Жанри художньої фотографії. Українське фотомистецтво. Сучасні напрями у фотографії.	Аналіз-інтерпретація творів різних видів, жанрів, стилів (напрямів) мистецтва. Пошук і використання, добір і впорядкування аудіо-, відео-, фото-, ілюстративних і текстових матеріалів з різних джерел, з усвідомленням

за стильовими ознаками [9 МИО 1.1.1]; сприймає твори кіно-, фотомистецтва; аргументовано інтерпретує їх, формулює своє ціннісне ставлення до них [9 МИО 1.2.1]; аналізує твір цілісно, зосереджується на деталях і пояснює їхню роль у	Розвиток кіномистецтва й телебачення. Жанри кіно. Головні художні компоненти фільму. Мова кіно. Основні засоби кіно та їх значення у створенні кінофільму. Спецефекти в кіно. Роль комп'ютерної графіки в кіно. Стилі кіно: авангард,	естетичного потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій. Здійснення художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації. Участь у дискусіях з мистецьких тем,
створенні художнього образу [9 МИО 1.2.1]; досліджує синтез мистецтв у творах, зв'язки між видами мистецтва; установлює зв'язки між мистецтвом, життям і різними галузями знань [9 МИО 1.2.2]; використовує художні засоби (ракурси/плани/освітлення) під час фільмування [9 МИО 2.1.1]; реалізує ідеї самостійно або в групі, зокрема з урахуванням	експресіонізм, футуризм, сюрреалізм, неореалізм, постмодернізм. Кінематографічні школи. Українське кіно. Етапи розвитку українського кіно. Українська анімація. Кінематографічні професії. Фільмографія. Телебачення. Історія українського телебачення. Сучасне телебачення. Музичні відеокліпи.	висловлення власних мистецьких уподобань, емоційних ставлень, критичних суджень, аргументація думок і оцінок із дотриманням норм літературної мови. Участь у колективних інтегрованих проєктах. Застосовування графічних редакторів для створення художніх композицій, цифрових технологій для створення презентацій. Створення роликів за допомогою
урахуванням національних традицій, сучасних тенденцій, використовує знання і уміння з інших освітніх галузей [9 МИО 2.3.2]; критично оцінює власні досягнення за обраними критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь [9 МИО 3.1.1]; пояснює роль важливості кіно- та фотомистецтва в поширенні рекламної продукції, ілюструє своє висловлення самостійно	Рекламне мистецтво. Види реклами. Засоби поширення рекламної продукції. Зразки рекламної продукції. Емблеми музичних фестивалів. Класичні мелодії в сучасній рекламі.	допомогою відеоредакторів. Виконання логічних завдань.
дібраними прикладами [9 МИО 3.3.1]; усвідомлює власні мистецькі вподобання [9 МИО 3.4.1]; виражає різноманітні почуття у процесі художньо-творчої діяльності [9 МИО 3.4.2]; самостійно добирає матеріали з різних джерел і впорядковує їх, планує		

свою діяльність для реалізації поставленого завдання [9 МИО 4.1.1]; визначає особисті права автора мистецького твору [9 МИО 4.3.3]; доцільно використовує в мовленні слова і словосполучення: <i>фотомистецтво, кіномистецтво, анімація, фільмографія, відеокліп, кіномузика, спецефекти, рекламне мистецтво, рекламна продукція, сувенірна продукція, фірмовий стиль, флаєр, буклет, логотип, торговельна марка.</i>		
<i>емблема, електронна музика, асамбляж, драм-машина, мікшер, семплер, грим, медіа-мистецтво, саундтрек, тревелінг.</i>		
Стилі й напрями в мистецтві		
Здобувач освіти: виявляє стильові особливості твору мистецтва, наводить приклади із відомих творів за стильовими ознаками [9 МИО 1.1.1]; визначає окремі характерні ознаки певного стилю XIX–XX ст. в	Стилі мистецтва від найдавніших часів до реалізму. Модерн в архітектурі, графіці, живописі, декоративно-ужитковому мистецтві. Артнуво, югендстиль, сецесіон. Модерн у музиці.	Інтерпретація творів різних стилів (напрямів) мистецтва. Пошук і використання, добір і впорядкування аудіо-, відео-, фото-, ілюстративних і текстових матеріалів з різних джерел, з усвідомленням
стилю XIX–XX ст. в новому для себе творі [9 МИО 1.1.1]; інтерпретує твори стилів (напрямів) мистецтва, що виникли і/або набули розвитку в XIX ст. – XXI ст., використовує власний досвід; зіставляє з іншими творами, опрацьованими	Модерн у музиці. Імпресіонізм. Світ імпресіоністів, враження від швидкоплинного моменту. Пленер. Постімпресіонізм. Символізм. Модернізм – мистецтво XX ст. Фовізм.	джерел, з усвідомленням норм авторського права та естетичного потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій. Здійснення художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації.
раніше [9 МИО 1.2.1]; досліджує зв'язки, встановлює аналогії між художніми образами у творах різних видів мистецтва/різних авторів, наводить приклади синтезу [9 МИО 1.2.2]; опановує окремі нові прийоми роботи під час виконання творчих завдань, обираючи з-поміж них ті, що є викликом, новою діяльністю [9 МИО 2.2.1];	Експресіонізм. Геометризація форм. Кубізм. Вплив конструктивізму на архітектуру, образотворче мистецтво, театр. Футуризм. Абстракціонізм. Дадаїзм. Орфізм. Примітивізм у світовому й українському мистецтві.	Участь у дискусіях з мистецьких тем, висловлення власних мистецьких уподобань, емоційних ставлень, критичних суджень, аргументація думок і оцінок із дотриманням норм літературної мови. Участь у колективних інтегрованих проектах. Виконання логічних завдань. Створення графічних і

спостерігає за навколишнім середовищем, досліджує його, фіксує ідеї для творчості [9 МІО 2.3.1]; бере участь у проєктній діяльності, працюючи в групі, бере відповідальність за спільний результат [9 МІО 2.3.2], [9 МІО 3.3.1]; виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні	Сюрреалізм. Сюрреалізм у живописі й кіно. Поп-арт. Кінетичне мистецтво, інсталяції, перформенси.	живописних композицій у різних стилях.
виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами [9 МІО 3.3.1]; аналізує власні емоції від творів різних видів мистецтва певного стилю / напрямку [9 МІО 3.4.1]; визнає право інших осіб на власні вподобання в мистецтві; розуміє емоції інших [9 МІО 3.4.1]; визначає свої потреби в мистецькій діяльності [9 МІО 3.4.2];		
шукає, систематизує, презентує інформацію про стилі й напрями в мистецтві в зручний і доцільний спосіб [9 МІО 4.1.1]; доцільно використовує в мовленні слова і словосполучення: <i>модерн, модернізм, імпресіонізм, пуантилізм, постімпресіонізм, імпасти, абстракціонізм, кубізм, сюрреалізм, футуризм, експресіонізм, колаж, супрематизм, футуризм, ар-деко, конструктивізм,</i>		
<i>примітивізм, символізм, експресіонізм, додекафонія, неокласицизм, поп-арт, абстрактний експресіонізм, кінетичне мистецтво, інсталяція, графітізм, перформенс.</i>		
Митці різних епох		
Здобувач освіти: називає митців, що працювали в різних художніх стилях, аналізує їхні твори, виокремлює цінності, закладені в	Художники-імпресіоністи: Клод Моне, Каміль Піссарро, Едгар Дега, П'єр-Огюст Ренуар, Олександр Мурашко.	Участь у проєктній діяльності. Створення відео, анімації, відеоряду та інших елементів екранного

цінності, закладені у творах мистецтва, ідентифікує їх зрозумілість для себе [9 МІО 1.2.1]; формулює оцінні судження про твори українських і зарубіжних художників, скульпторів, композиторів та інших митців, пов'язує зміст твору і соціокультурний контекст [9 МІО 1.2.1];	Композитор-імпресіоніст Моріс Равель. Постімпресіоністи. Художники: Поль Сезанн, Анрі де Тулуз-Лотрек, Вінсент ван Гог, Поль Гоген; композитори: Клод Дебюссі, Василь Барвінський, Федір Якименко. Митці символізму:	мистецтва. Добір та упорядкування аудіо-, відео-, фото-, ілюстративних і текстових матеріалів з різних джерел, з усвідомленням норм авторського права та естетичного потенціалу інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій.
умотивовано добирає і використовує цифрові технології для втілення задуму, поєднує їх з іншими засобами [9 МІО 2.1.1]; пропонує різні варіанти втілення, самостійно обирає вид художньої діяльності для імпровізації [9 МІО 2.2.1]; бере участь у проєктній діяльності (індивідуальній і/або груповій) [9 МІО 2.3.2]; критично оцінює власні досягнення за обраними	архітектор Владислав Городецький, графік Михайло Жук, художники Густав Клімт і Моріс Дені, композитор і художник Мікалоюс Чюрльоніс. Представники фовізму: Пауль Клее, Амедео Модільяні, Анрі Матісс; Карл Орф. Усесвітньо відомі кубісти: Пабло Пікассо, Жорж Брак, Олександр Архипенко; Ерік Саті. Творчість художника Піта Мондріана.	Аналіз творчості митців. Створення плейлистів музичних творів певного стилю. Здійснення художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації. Участь у дискусіях з мистецьких тем, висловлення власних мистецьких уподобань, емоційних ставлень, критичних суджень, аргументація думок і оцінок із дотриманням
критеріями, визначає способи вдосконалення вмінь [9 МІО 3.1.1]; виявляє ініціативність в обговореннях творів мистецтва і створенні спільного творчого продукту; підтверджує думку аргументами [9 МІО 3.3.1]; самостійно добирає інформаційні матеріали про відомих українських і зарубіжних митців, поширює мистецький медіатекст про їхню творчість з урахуванням відповідальності,	Дизайнерські школи (Баухауз у Німеччині (1919–1933)). Творчість композитора Яніса Ксенакіса. Представники футуризму: Філіппо Томмазо Марінетті, Умберто Боччоні, Давид Бурлюк, Олександр Богомазов; Луїджі Руссоло. Олександра Екстер – українська «амазонка авангарду». Абстракціоністи Джон Марін, Піт Мондріан,	норм літературної мови. Виконання логічних завдань. Створення мистецького медіатексту й поширення його в безпечний спосіб.
самостійно застосовує спосіб художньої комунікації відповідно до форми передавання інформації [9 МІО 4.1.1]; ділиться своїми враженнями й емоціями, толерантно ставиться до поглядів інших осіб; визначає особисті права	Казимир Малевич. Представники дадаїзму: Ман Рей, Ганс Арп, Франсіс Пікабіа, Марсель Дюшан (техніка «ready-made»). Орфізм у мистецьких творах Робера Делоне, Соня Терк-Делоне.	

автора мистецького твору [9 МІО 4.3.3]; доцільно використовує в мовленні слова і словосполучення: <i>імпресіоністи, постімпресіоністи, символізм, фовісти, кубісти, футуристи, авангардисти, абстракціоністи, дадаїсти, орфісти, примітивісти, сюрреалісти, кінетичний художник, фортепіанний стиль Клода Дебюссі,</i>	Примітивісти Ніко Піросмані, Фріда Кало, Анрі Руссо. Представники примітивізму в українському мистецтві: Панас Ярмоленко, Катерина Білокур, Марія Примаченко; Микола Леонтович, Леся Дичко. Сюрреалісти Сальвадор Далі, Рене Магріт, Поль Дельво, Пабло Пікассо, Марк Шагал; Карлгайнц Штокгаузен.	
сценічний стиль Карла Орфа кіномузика, синтез мистецтв, медіа-мистецтво, дизайн, українське кіно, наївне мистецтво, спецефекти.	«Король поп-арту» Енді Воргол. Кінетичний художник Хесус Рафаель Сото. Стратегії поп-арту у творчості Марселя Дюшана. Брати Огюст і Луї Люм'єр. Американський кіноактор і кінорежисер Чарлі Чаплін. Славетні українські митці. Олександр Довженко – основоположник українського поетичного кіно. Український мультиплікатор В'ячеслав Левандовський.	
	Славетна оперна співачка Соломія Крушельницька. Богдан Ступка – один із видатних акторів сучасності.	
Збереження та поширення культурної спадщини		
Здобувач освіти: добирає та узагальнює інформацію про сучасні форми збереження мистецтва, віртуальні музеї, поширює її в	Сучасні форми збереження мистецтва. Віртуальні музеї. Мистецтво в мережі Інтернет. Віртуальні хори.	Виокремлення первинних і вторинних джерел інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про
зручний для себе спосіб [9 МІО 4.1.1]; розрізняє первинні і вторинні джерела інформації для власного художнього пізнання і здобуття знань про мистецтво [9 МІО 4.2.1]; пояснює роль віртуальних музеїв, розкриває можливості віртуальних засобів мистецтва й роль в його поширенні інтернету; ілюструє своє висловлення самостійно дібраними прикладами [9 МІО 3.3.1], [9 МІО 4.1.1]; добирає інформацію	Полікультурність – добросусідство культур. Мистецькі проекти.	мистецтво. Використання інтернет-ресурсів й інших інформаційних джерел для поглиблення знань про мистецтво і культуру. Створення власного віртуального туру видатними місцями України. Ознайомлення з арт-проєктами й діяльністю організацій, завдяки яким популяризується класичне мистецтво. Розроблення мистецького проєкту, який відображає

про мистецькі проєкти, визначає їхню роль у збереженні творів мистецтва; ініціює проведення мистецьких заходів, а також із охотою бере в них участь [9 МІО 4.1.1]; зазначає джерела і авторство під час цитування і посилання/звернення, ідентифікує межі використання цитат [9 МІО 4.3.2]; визначає особисті права автора мистецького твору [9 МІО 4.3.3];		тему добросусідства культур. Створення переліку тематичних заходів зі збереження мистецьких творів.
доцільно використовує в мовленні слова і словосполучення: <i>арт-моб, арт-проєкт, художні музеї, пам'ятка культури, віртуальний хор, віртуальний музей.</i>		

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Концентр «Технології»

Мета концентру «Технології» – розвивати творчий потенціал учнів, критичне й технічне мислення, екологічну культуру; формувати здатність ефективно змінювати довкілля засобами сучасних технологій і дизайну з дотриманням екологічних норм, діяти інноваційно в умовах високотехнологічного, інформаційного суспільства, партнерської взаємодії; використовувати техніку й технології для самозарядності та безпечного самообслуговування, використовувати набуті компетентності в практичній діяльності, а також задля культурного й національного самовираження.

Окреслена мета досягається в процесі організації особистісно зорієнтованої проєктної діяльності, яка уможливає формування в здобувачів освіти здатності до самонавчання й саморозвитку, умінь планувати й реалізовувати заплановане.

Мета концентру конкретизована в таких завданнях:

- формування цілісного уявлення про розвиток матеріального виробництва, роль техніки, проєктування і технологій у розвитку всіх сфер діяльності людини;
- ознайомлення учнів із виробничим середовищем, традиційними й новітніми ресурсозберезувальними та екологічно доцільними технологіями оброблення матеріалів, найкращими зразками декоративно-ужиткового мистецтва;
- розвиток здатності розвивати та примножувати надбання рідної культури засобами декоративно-ужиткового мистецтва та дизайну;
- набуття учнями досвіду виконання технологічної діяльності, партнерської взаємодії;
- формування ціннісного ставлення до трудових традицій;
- активізація технологічної діяльності здобувачів освіти;
- створення умов для самореалізації та професійного самовизначення кожного учня та учениці;
- розвиток навичок з основ підприємництва;
- набуття вмінь оцінювати власні результати предметно-перетворювальної діяльності та рівень сформованості ключових компетентностей і наскрізних умінь.

Поступове й системне набуття учнями досвіду предметно-перетворювальної проєктної діяльності має відбуватися в тісному зв'язку таких її видів: **художньо-творче самовираження** (опанування графічних і технологічних прийомів, декоративних технік, ознайомлення з основами композиції, кольорознавства, матеріалознавства тощо); **пізнання технологій** (формування в учнів техніко-технологічних знань і навичок користування інструментами з метою застосування цих знань на практиці, засвоєння різних видів оброблення матеріалів, технік декоративно-ужиткового мистецтва через практичну діяльність, засвоєння відповідної технологічної термінології); **комунікація через технологічну діяльність** (усвідомлення здобувачами освіти своїх практичних можливостей, оцінювання власних проєктів, уміння презентувати себе і свої досягнення, вести дискусію); **формування та розвиток проєктно-технологічної компетентності** для реалізації творчого потенціалу учнів, їхньої соціалізації в суспільстві та

професійного самовизначення.

Концентр «Технології» складається з таких розділів: «Основи проєктування», «Декоративно-ужиткове мистецтво: традиції і новації», «Основи матеріалознавства й технології оброблення», «Технологія побутової діяльності та самообслуговування», «Основи підприємницької діяльності» (9 клас).

Ураховуючи засади академічної доброчесності, можливості матеріально-технічного забезпечення закладу освіти, беручи до уваги гендерну рівність здобувачів освіти, учитель / учителька може вносити зміни в змістове наповнення визначених розділів, визначати послідовність їхнього впровадження, а також інтегрувати їх між собою.

Орієнтовний перелік об'єктів проєктно-технологічної діяльності учнів, поданий у прикінцевій частині програми, має рекомендаційний характер і може бути змінений залежно від запитів, потреб і можливостей учасників освітнього процесу. Доцільно у 9 класі обирати соціально зорієнтовані проєкти, які мають суспільну користь.

7 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Основи проєктування		
Здобувач освіти: знаходить у різних джерелах актуальну інформацію для виявлення творчого задуму, оцінює її достовірність [9 ТЕО 1.1.1]; генерує творчу ідею, обирає об'єкт проєктування для її реалізації, умотивовано використовує метод фокальних об'єктів	Поняття про проєктування, етапи проєктування. Використання інформаційних джерел під час етапів проєктування. Вибір об'єкта проєктування. Метод фокальних об'єктів та його застосування.	Робота з інформаційними джерелами. Визначення найкращих ознак у моделях-аналогах. Застосування методу фокальних об'єктів для створення нових об'єктів проєктування. Добір технологій для
[9 ТЕО 1.1.1]; самостійно і/або разом із іншими особами формулює мету власної або спільної проєктно-технологічної діяльності, визначає завдання проєкту, прогнозує способи розв'язання їх, окреслює етапи проєктно-технологічної діяльності й відповідну структуру проєктної теки [9 ТЕО 1.1.2]; здійснює маркетингові дослідження, пошук та	Вимоги до проєктованого виробу. Моделі-аналоги. Визначення найкращих ознак у моделях-аналогах. Планування роботи з виконання проєкту. Графічне зображення. Елементи графічної грамоти. Просціювання на дві площини проєкцій. Матеріали, інструменти для виконання роботи. Технологічна послідовність	виготовлення виробу. Добір матеріалів та інструментів відповідно до обраної технології виготовлення виробу. Визначення кількості матеріалів для виготовлення виробу та їхньої орієнтовної вартості. Складання технологічної послідовності виготовлення й оздоблення виробу. Виготовлення виробу з
аналіз інформації про об'єкт проєктування [9 ТЕО 1.1.3]; аналізує пропонувані моделі-аналоги й визначає найкращі з-поміж них; виконує художнє конструювання виробу, застосовуючи основи дизайну й використовуючи методи проєктування [9 ТЕО 1.1.4]; взаємодіє з іншими особами, застосовуючи опановані методи проєктування до запланованого об'єкта	виготовлення виробу. Виготовлення виробу. Остаточне оброблення виробу. Контроль якості виробу. Орієнтовна вартість витрачених матеріалів. Підготовка виробу до презентації. Презентація виготовлених виробів. Оцінювання результатів	виготовлення виробу з використанням відповідних технік і технологій. Виконання технологічних операцій виготовлення виробу відповідно до складеної послідовності. Дотримання екологічних норм та економне використання матеріалів під час виготовлення виробу. Дотримання правил

проектування [9 ТЕО 1.1.4]; конструює об'єкт проектування, виконує графічні зображення на дві площини проєкцій, читає їх [9 ТЕО 1.1.5]; обґрунтовує добір матеріалів, визначає їх кількість і розраховує вартість [9 ТЕО 1.1.6]; свідомо вибирає технологічні операції для виготовлення виробу, визначає послідовність їх для виготовлення проєктованого виробу [9 ТЕО 1.1.7]; виготовляє проєктований виріб за ...	проектно-технологічної діяльності.	безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Читання та виконання графічного зображення (схеми) на дві площини проєкцій. Контроль якості виробу. Догляд за виробами. Презентація проєкту. Аналіз виконаних робіт. Організація робочого місця і дотримання безпечних прийомів роботи під час виконання технологічних операцій.
самостійно складеним планом, за потреби обґрунтовано вносить зміни в конструкцію об'єкта проектування на кресленнях, ескізах, дотримується правил безпеки праці та санітарних норм під час використання інструментів і пристосувань [9 ТЕО 1.2.1], [9 ТЕО 1.2.2]; реалізує власний / спільний проєкт разом із іншими особами, розуміє свою відповідальність за власний або спільний		
результат [9 ТЕО 1.2.5]; аналізує результат власної або спільної проектно-технологічної діяльності оцінює за пропонованими критеріями його ефективність [9 ТЕО 1.3.1]; вибирає доцільні форми і засоби презентації результатів проектно-технологічної діяльності й використовує відповідно до		
ситуації [9 ТЕО 1.3.2]; аналізує здобутий під час проектно-технологічної діяльності результат і зіставляє його з власними мотивами, інтересами [9 ТЕО 1.3.3]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>проєкт, етапи проектування, технологічний процес; конструкційні матеріали; методи проектування; метод фокальних об'єктів</i> тощо.		
Декоративно-ужиткове мистецтво: традиції і новачії		

Здобувач освіти: узагальнює і систематизує здобуту інформацію про декоративно-ужиткове мистецтво, диференціює її на нову й відому, поширює відомості про види декоративно-ужиткового мистецтва, а також творчість відомих майстрів і майстринь [9 ТЕО 2.1.1]; розрізняє автентичні твори й стилізовані вироби, визначає доцільність і правильність використання різних видів орнаментів у	Декоративно-ужиткове мистецтво: види й вироби. Творчість майстрів України декоративно-ужиткового мистецтва. Створення композицій виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Вишивка та геометричне різьблення по дереву як види декоративно-ужиткового мистецтва. Орнаменти, види орнаментів. Види ручних і машинних	Опрацювання інформаційних джерел про види декоративно-ужиткового мистецтва; традиції та сучасні тенденції застосування технологій декоративно-ужиткового мистецтва. Аналіз моделей-аналогів з вишивкою та геометричним різьбленням по дереву як прикладів декоративно-ужиткового мистецтва. Добір матеріалів й
різних видів орнаментів у творах декоративно-ужиткового мистецтва [9 ТЕО 2.1.1]; визначає ознаки декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема вишивки й геометричного різьблення по дереву, за етнографічними регіонами України [9 ТЕО 2.1.2]; вивчає історію розвитку вишивки та геометричного різьблення по дереву,	швів, використання їх у вишитих і швейних виробах. Підготовка тканини до розкроювання. Підготовка викрійки до розкроювання. З'єднувальні та крайові шви. Волого-теплове оброблення швейних виробів. Лозоплетіння. Матеріали та інструменти для лозоплетіння з паперової	інструментів відповідно до вибраної технології виготовлення виробу. Визначення кількості матеріалів для виготовлення виробу та їхньої орієнтовної вартості. Економне використання матеріалів під час виготовлення виробу. Дотримання правил безпечної праці під час
лозоплетіння й вузликів розпису як основу пізнання української культури і створення сучасних виробів в етностилі [9 ТЕО 2.1.3]; аргументовано пояснює вибір об'єкта проектування, його конструкцію, добір матеріалів, методів їх оброблення, обрахунок витрат на виготовлення виробу тощо [9 ТЕО 1.1.6]; пояснює доцільність вибраних матеріалів, раціональність їх	лози. Види плетіння. Виготовлення та фарбування паперової лози. Технологія вузликів розпису. Інструменти, матеріали та обладнання для виготовлення виробу в технології вузликів розпису.	виконання технологічних операцій. Вивчення й застосування вишивальних швів, елементів геометричного різьблення. Виготовлення виробів у техніці вишивання лічильними швами, геометричного різьблення, ручного й машинного оброблення текстильних матеріалів, оброблення деревинних матеріалів, лозоплетіння з
використання в реалізації своїх ідей і задуму [9 ТЕО 3.2.2]; застосовує здобуті знання природничих наук, інформацію з творів декоративного мистецтва в проєктно-технологічній діяльності [9 ТЕО 1.2.2], [9 ТЕО 2.1.3]; використовує окремі декоративні елементи під час художнього конструювання виробу [9 ТЕО 2.1.3]; пояснює доцільність відповідальної споживчої поведінки та екологічного виробництва [9 ТЕО 3.2.1];		паперової лози.

дотримується правил безпечної організації власної навчально-пізнавальної та проєктно-технологічної діяльності під час вишивання, геометричного різьблення, лозоплетіння тощо [9 ТEO 4.2.3]; оздоблює виріб техніками художнього оздоблення з урахуванням функційних і естетичних вимог до		
об'єкта проєктування [9 ТEO 2.2.1]; презентує результат проєктно-технологічної діяльності, застосовуючи одну із стратегій публічного виступу, долаючи ймовірне хвилювання [9 ТEO 1.3.2]; доцільно використовує в мовленні терміни: <i>технології декоративно-ужиткового мистецтва; техніки декоративно-ужиткового мистецтва; декоративно-ужиткове мистецтво; техніки художнього оздоблення; вироби декоративно-ужиткового мистецтва.</i>		

Основи матеріалознавства й технології оброблення		
Здобувач освіти: пояснює роль науки, технологій для сталого розвитку, установлює взаємозв'язок розвитку науки, техніки, технологій і збереження природи [9 ТEO 3.1.1]; досліджує вплив матеріалів хімічного походження на здоров'я людини й довкілля; називає матеріали вторинного використання, прогнозує способи використання їх, пояснює	Матеріали вторинного використання. Сорткування відходів. Апсайклінг. Матеріали хімічного походження. Вплив матеріалів хімічного походження на здоров'я людини та довкілля. Тонколистовий метал: особливості виготовлення, види й властивості. Інструменти та пристосування для роботи з тонколистовим металом.	Робота з інформаційними джерелами. Застосування методу фокальних об'єктів для створення нових об'єктів проєктування. Добір технологій для виготовлення виробу. Добір матеріалів та інструментів відповідно до обраної технології виготовлення виробу. Визначення кількості матеріалів для
значення такої діяльності для збереження довкілля [9 ТEO 3.1.2]; проводить самостійну пошукову роботу з дослідження проблем утилізації відходів і повторного використання матеріальних ресурсів, зокрема через виконання	Прийоми розмічання та різання тонколистового металу.	виготовлення виробу та їхньої орієнтовної вартості. Складання технологічної послідовності виготовлення й оздоблення виробу. Виготовлення виробу з використанням відповідних технік і

STEM-проектів [9 ТЕО 3.2.1]; переконливо доводить необхідність сортування відходів, пропонує способи мінімізації утворення відходів, проблеми їх утилізації, ілюструючи свою відповідь прикладами [9 ТЕО 3.2.1]; генерує ідеї виробів, що можуть стати об'єктом для апсайклінгу, утілює своє бачення самостійно і/або в групі; створює екологічні вироби, ураховуючи гігієнічні властивості матеріалів і застосовуючи технології		технологій. Виконання технологічних операцій виготовлення виробу відповідно до складеної послідовності. Дотримання правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Виготовлення виробів у техніці ручної обробки тонколистового металу.
оброблення різних матеріалів [9 ТЕО 1.2.2], [9 ТЕО 3.1.2]; ощадно використовує для реалізації власних задумів широкий спектр матеріалів, зокрема вторинні матеріальні ресурси [9 ТЕО 3.2.2]; дотримується правил безпечної організації власної навчально- пізнавальної та проектно- технологічної діяльності, зокрема під час творчого		
перевтілення відходів на витвори мистецтва [9 ТЕО 4.2.3]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>конструкційні матеріали;</i> <i>фізичні властивості</i> <i>матеріалів, хімічні</i> <i>властивості матеріалів</i> тощо.		
Технологія побутової діяльності та самообслуговування		
Здобувач освіти: доцільно використовує	Малярні роботи в побуті: історія виникнення й	Сприймання й узагальнення інформації
матеріали й побутові продукти для формування якісного життєвого простору [9 ТЕО 3.1.2]; оперує інформацією та пропонує ідеї для організації або створення власного чи спільного побуту, речей, життєвого простору відповідно до вимог дизайну [9 ТЕО 4.1.1]; облаштовує власний чи спільний життєвий простір у побуті й удосконалює його на основі вимог дизайну і власних потреб,	традиції. Технологія виконання малярних робіт. Матеріали й інструменти для малярних робіт. Професія маляр. Флораріум: історія створення й переваги. Види флораріумів. Матеріали та рослини для виготовлення флораріумів. Догляд за флораріумом. Технічні засоби, необхідні в догляді за флораріумом.	про малярні роботи в побуті. Дослідження видів фарб для виконання малярних робіт. Розпізнавання матеріалів для малярних робіт за їх призначенням. Ознайомлення із прийомами виконання малярних робіт й опанування окремих із них. Виконання різних фактур.

інтересів, можливостей [9 ТEO 4.1.2]; вивчає і застосовує технологію виконання малярних робіт як засіб покращення власного життєвого середовища [9 ТEO 4.2.2]; дотримується правил безпечної організації діяльності під час виконання малярних робіт і виготовлення флораріуму; знаходить та аналізує інформацію про професії	Вибір інструменту відповідно до видів малярних робіт. Ознайомлення з історією створення флораріуму, визначення його переваг. Моделювання ситуацій використання різних видів флораріумів. Вибір інструментів, матеріалів і рослин для виготовлення флораріумів. Доповнення правил
маляр і флорист з різних джерел відповідно до власних інтересів, життєвих намірів або стратегій [9 ТEO 4.1.4]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>косметичний ремонт, малярство, малярні матеріали, малярні роботи, водна фарба, неводна фарба, олійна фарба, акрилова фарба, флораріум</i>	догляду за флораріумом, аналіз засобів, необхідних у догляді за флораріумом.

8 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Основи проєктування		
Здобувач освіти: ініціює обговорення особистісно та соціально важливих проблем для розв'язання їх у проєкті, аргументовано доводячи його важливість і прогнозуючи його позитивний вплив на бюджет (власний, родини, громади) [9 ТEO 1.1.1]; узагальнює інформацію про об'єкт проєктування, аналізує її та подає в зручний для себе спосіб; виконує маркетингові дослідження для розроблення дизайн-проєкту, корегує завдання проєкту відповідно до здобутих результатів [9 ТEO 1.1.3]; застосовує принципи та засоби дизайну під час художнього конструювання виробу [9	Специфіка планування й виконання етапів проєктно-технологічної діяльності. Методи проєктування. Метод комбінаторики. Моделі-аналоги. Визначення найкращих ознак у моделях-аналогах. Графічне зображення. Елементи графічної елементи графічної грамоти. Просціювання на три площини проєкцій. Маркетингові дослідження. Види маркетингових досліджень. Екологічна оцінка готового виробу. Форми презентації проєкту.	Робота з інформаційними джерелами. Планування й виконання етапів проєктно-технологічної діяльності. Визначення найкращих ознак у моделях-аналогах. Застосування методу комбінаторики для створення нових об'єктів проєктування. Складання та читання технологічної послідовності та технологічної карти виготовлення й оздоблення виробу. Читання та виконання графічного зображення (схеми) на три площини проєкцій. Проведення маркетингових

ТЕО 1.1.4]; застосовує метод комбінаторики для створення нових об'єктів проектування; виконує технічне конструювання об'єкта проектування, використовуючи доцільні методи, і графічні зображення на три площини проєкцій, пояснює вибір способу побудови зображення [9 ТЕО 1.1.5]; пояснює вибір технології		досліджень з метою встановлення доцільності виготовлення проєктованого виробу. Проведення екологічної оцінки безпечності виготовлення виробу та використаних матеріалів. Вибір зручної форми презентації виготовленого виробу.
виготовлення виробу, спираючись на принципи промислового дизайну, оцінює заплановану роботу, прогнозує ймовірні складності [9 ТЕО 1.1.7]; розуміє зміст технологічної документації і відтворює виріб відповідно до неї [9 ТЕО 1.2.1] застосовує технології оброблення різних матеріалів у процесі виготовлення виробу [9 ТЕО 1.2.2]; раціонально розподіляє час на виконання кожної		
технологічної операції, індивідуального плану [9 ТЕО 1.2.3]; передбачає ризики й коригує технологію виготовлення виробу для його вдосконалення [9 ТЕО 1.2.4]; бере участь у розподілі та виконанні обов'язків під час роботи над спільним проєктом, за потреби допомагає іншим особам у виготовленні виробу [9 ТЕО 1.2.5]; змінює за результатами обговорення готовий об'єкт проєктування, визначає, які знання, уміння, здібності дали змогу реалізувати проєкт [9		
ТЕО 1.3.1]; вибирає потрібний спосіб презентації здобутого результату, спираючись на власний досвід [9 ТЕО 1.3.2]; бере участь у визначенні		

способів підвищення результативності проєктно-технологічної діяльності [9 ТЕО 1.3.3]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>технологічний процес; технологічна послідовність виготовлення виробу; технологічна карта.</i>		
Декоративно-ужиткове мистецтво: традиції і новації		
Здобувач освіти:	Ткацтво: історія виникнення на українських землях. Техніки ткацтва. Ручне	Узагальнення й систематизація інформації про розвиток декоративно-ужиткового
писанкарства тощо; узагальнює здобуту інформацію в поширює в зручний для себе спосіб [9 ТЕО 2.1.1]; ідентифікує та порівнює орнаменти за етнографічними регіонами України [9 ТЕО 2.1.2]; вивчає історію розвитку ткацтва, тkania та плетіння з бісеру, плетіння гачком, писанкарства тощо як основу пізнання української культури і створення сучасних виробів в етностилі [9 ТЕО 2.1.3]; досліджує традиції і звичаї українців, ідентифікує себе носієм культури свого народу, усвідомлює свою належність до українського народу [9 ТЕО 2.1.3]; розробляє модель об'єкта проєктування, зважаючи на різні стилі дизайну, здійснює художнє конструювання виробів	ткацтво, килимарство, гобелени. Інструменти, обладнання й матеріали для ручного ткацтва. Орнамент і колорит українських тканих виробів та килимів. Ткання та плетіння з бісеру. Техніки плетіння бісером. Основні й допоміжні матеріали для бісероплетіння. Традиційні українські прикраси з бісеру. Виникнення й розвиток бісерного ткацтва. Виготовлення виробів із бісеру тканням (інструменти та матеріали; схеми візерунків; прийоми ткання). Правила роботи на станку для бісероплетіння. Плетіння гачком як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Матеріали та інструменти для плетіння гачком. Основні елементи	мистецтва. Ознайомлення з ткацтвом та бісерним рукоділлям як видами декоративно-ужиткового мистецтва. Визначення найкращих ознак у моделях-аналогах. Добір технологій для виготовлення виробу. Добір матеріалів та інструментів відповідно до обраної технології виготовлення виробу. Визначення кількості матеріалів для виготовлення виробу та їхньої орієнтовної вартості. Виконання технологічних операцій виготовлення виробу відповідно до складеної послідовності. Економне використання матеріалів під час виготовлення виробу. Дотримання правил безпечної праці при
декоративно-ужиткового мистецтва [9 ТЕО 1.1.4]; презентує результати власної/спільної проєктно-технологічної діяльності, використовуючи різні форми та засоби [9 ТЕО 1.3.2]; визначає успіхи і недоліки на кожному етапі проєктно-технологічної діяльності, захищає і цінує власні чи спільні досягнення [9 ТЕО 1.3.3]; доцільно використовує в мовленні такі терміни:	плетіння гачком. Схеми для плетіння гачком. Плетіння по колу. В'язання спицями як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Вироби, в'язані спицями (одяг, для оформлення інтер'єру). Інструменти і матеріали для в'язання спицями. Добір спиць і пряжі. Правила безпечної праці, організація робочого місця та санітарно-гігієнічні	виконанні технологічних операцій. Вивчення технік плетіння та вузлів ткацтва для застосування у виготовленні виробу. Виготовлення виробів у техніці ручного ткацтва, ручного бісерного ткацтва, в'язання спицями, плетіння гачком, писанкарства. Контроль якості виробу. Догляд за виробами.

технології декоративно-ужиткового мистецтва; техніки декоративно-ужиткового мистецтва; техніки художнього оздоблення; ткацтво, в'язання, писанкарство.	вимоги. Прийоми роботи спицями. Ярнбомбінг або в'язані графіті як елемент ландшафтного дизайну Писанкарство. Писанка – культурний символ України. Види писанок (крашанка, крапанка, дряпанка, мальованка, писанка). Орнаменти писанкарства, символи в писанкарстві. Орнаментика та символіка писанкарства різних регіонів України. Значення кольорів. Інструменти для писанкарства.	презентація проєкту, портфоліо. Аналіз виконаних робіт.
Основи матеріалознавства й технології оброблення		
Здобувач освіти: характеризує окремі види конструкційних матеріалів, прогнозує способи використання їх; застосовує технології оброблення дроту в процесі виготовлення виробу	Дріт як конструкційний матеріал. Види і призначення дроту. Інструменти для виготовлення виробів з дроту. Добір і підготовка дроту до роботи. Технологія розмічання	Складання характеристики дроту як конструкційного матеріалу. Добір технологій для виготовлення виробу. Добір матеріалів та інструментів відповідно
[9 ТЕО 1.2.2]; ураховує під час добору необхідних конструкційних матеріалів інформацію про них, здобуту з маркування, штрихових кодів, товарних знаків тощо [9 ТЕО 3.1.3]; обґрунтовано пояснює власну модель збалансованої споживацької та екологічної поведінки [9 ТЕО 3.2.2]; доцільно використовує в мовленні терміни: <i>конструкційні матеріали; технологія розмічання</i>	виробів із дроту. Технологія розрізання і гнуття виробів з дроту.	до обраної технології виготовлення виробу. Визначення кількості матеріалів для виготовлення виробу та їхньої орієнтовної вартості. Економне використання матеріалів під час виготовлення виробу. Контроль якості виробу. Догляд за виробами. Організація робочого місця і дотримання безпечних прийомів роботи при виконанні технологічних операцій

гнуття виробів з дроту тощо.		
Технологія побутової діяльності та самообслуговування		
Здобувач освіти: доцільно використовує харчові продукти, пропонує рецепти страв без вмісту шкідливих речовин, спираючись на наукові дані [9 ТЕО 3.1.2]; оперує інформацією та пропонує ідеї для організації або створення власного чи спільного побуту, речей, життєвого простору відповідно до вимог дизайну [9 ТЕО 4.1.1];	Українська система харчування. Асортимент повсякденних страв, режим повсякденного харчування. Поживні речовини в харчових продуктах. Молоко і молочні продукти. Поживні речовини в молочних продуктах. Страви з молока і молочних продуктів в сучасній українській кухні. Десерти з молока і	Приготування страв із молока і молочних продуктів. Укладання родинного рецепта приготування страви із сиром. Сервірування страви в народних традиціях. Створення буклету з рецептом, фото готової страви та зразком її сервірування. Визначення форми обличчя. Вибір виду
облаштовує власний чи спільний життєвий простір у побуті, зокрема в одязі, естетиці харчування тощо, та вдосконалює його на основі вимог дизайну і власних потреб, інтересів, можливостей [9 ТЕО 4.1.2]; знаходить та аналізує	молочних продуктів. Складники іміджу. Історичні українські чоловічі та жіночі зачіски. Традиційне косоплетіння. Косоплетіння – модні тенденції. Схеми	зачіски з урахуванням форми обличчя Визначення власного розміру одягу та взуття. Аналіз моделей-аналогів молодіжного одягу та взуття. Виконання ескізу

інформацію про професії з різних джерел відповідно до власних інтересів, життєвих намірів або стратегій [9 ТЕО 4.1.4]; опрацьовує інформацію з інструкцій і схем до побутових приладів, ідентифікує її як корисну для практичного та безпечного використання побутової техніки [9 ТЕО 4.2.1]; застосовує побутову техніку для догляду за предметами побуту, одягом, взуттям тощо [9	косоплетіння та зачісок із кіс. Чоловічі стрижки: класичні і базові. Барбер-культура. Візаж. Мистецтво макіяжу. Прикраси та аксесуари, правила їх добирання. Вибір одягу й взуття. Розміри одягу, їх визначення. Догляд за одягом. Вибір взуття, його розміри. Особливості примірювання взуття. Догляд	власного іміджу. Добір макіяжу, прикрас та аксесуарів. Виконання ескізу сучасної зачіски на основі зачісок різних епох. Плетіння кіс за схемами.
---	--	---

ТЕО 4.2.2]; дотримується правил безпечної організації власної навчально-пізнавальної та проєктно-технологічної діяльності [9 ТЕО 4.2.3]; доцільно використовує в мовленні такі терміни: <i>стилі підліткового середовища, дрес-код, імідж, добір і правила примірювання нового одягу, добір і правила примірювання нового взуття, мистецтво макіяжу, косоплетіння (брендінг), аксесуари, барбер тощо.</i>	за взуттям. Імідж. Основні правила формування позитивного іміджу.	
---	--	--

9 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
Основи проєктування		
Здобувач освіти: генерує та обґрунтовує творчу ідею або виявлену проблему та обирає об'єкт проєктування для її реалізації/розв'язання [9 ТEO 1.1.1]; самостійно формулює мету й завдання проєкту, прогнозує способи розв'язання їх; прогнозує ймовірні труднощі у виконанні його; визначає специфіку етапів проєктно-технологічної діяльності, цифрові пристрої потрібні під час кожного з них, а також доцільно використовує їх [9 ТEO 1.1.2]; упорядковує здобуту з різних джерел інформацію про об'єкт проєктування; виконує і презентує в зручний для себе спосіб результати маркетингових досліджень; корегує	Вступ. Автоматизація, комп'ютеризація технологічних процесів. Основи біоніки у проєктуванні. Використання елементів біоніки у проєктуванні виробів. Поняття про комп'ютерні програми для конструювання. Графічні редактори для художнього конструювання виробу. Технологічна карта. Правила складання технологічної карти. Базова модель. Графічне зображення. Елементи графічної грамоти.	Опрацювання наукової і науково-популярної літератури. Ознайомлення з автоматизацією, комп'ютеризацією технологічних процесів. Визначення найкращих ознак у моделях-аналогах. Застосування методу біоніки для створення нових об'єктів проєктування. Ознайомлення з комп'ютерними програмами, сервісами та застосунками конструювання. Використання їх під час проєктно-технологічної діяльності. Визначення переваг і недоліків графічних редакторів для
завдання проєкту відповідно до результатів виконаних маркетингових дослідження [9 ТEO 1.1.3]; здійснює художнє конструювання виробу, застосовуючи принципи та засоби дизайну, за потреби застосовуючи можливості графічних редакторів, оцінює за визначеними критеріями здобуті результати (власні і/або художнього конструювання виробу [9		художнього конструювання виробу. Складання технологічної карти відповідно до пропонованих правил. Створення кресленика й ескізу майбутнього виробу.
ТЕО 1.1.4]; виконує технічне конструювання об'єкта проєктування, читає графічні зображення і відтворює прочитане як алгоритм власних дій з виготовлення виробу і навпаки, змінює графічне зображення під час виготовлення виробу до відповідно до внесених змін у роботі [9 ТEO 1.1.5]; використовує комп'ютерне середовище під час конструювання, добирає матеріали, методи їх оброблення, обчислює витрати на виготовлення		

виробу, змінює за потреби конструкцію або її елементи, вибирає інші конструкційні матеріали тощо відповідно до розрахованих витрат [9 ТЕО 1.1.6], [9 ТЕО 3.1.3]; розробляє індивідуальний план технології виготовлення виробу, застосовуючи цифрові пристрої та графічні редактори [9 ТЕО 1.1.7];		
організовує самостійно роботу для виготовлення проєктованого виробу за визначеною послідовністю, зокрема читає і розуміє технологічну документацію [9 ТЕО 1.2.1]; розраховує час на виготовлення проєктованого виробу, індивідуального плану [9 ТЕО 1.2.3]; змінює та вдосконалює		

технологію виготовлення виробу, використовуючи потрібні способи й технологічні або технічні прийоми роботи [9 ТЕО 1.2.4]; застосовує здобуті під час проєктно-технологічної діяльності знання та вміння в нових умовах [9 ТЕО 1.3.1]; визначає прогалини у власних знаннях і вміннях, прогнозує способи їх усунення [9 ТЕО 1.3.1]; під час презентації здобутого результату враховує права інтелектуальної власності розробників,		
раціоналізаторів, винахідників, інших осіб, усвідомлює відповідальність за порушення цих прав [9 ТЕО 1.3.2]; застосовує для презентації і поширення результатів власної проєктно-технологічної діяльності цифрові пристрої та інформаційне середовище [9 ТЕО 1.3.2]; визнає успіхи і недоліки на кожному етапі проєктно-технологічної діяльності, захищає і цінує власні чи спільні досягнення [9 ТЕО 1.3.3].		

доцільно використовує в мовленні терміни: <i>автоматизація, системи автоматизованого проєктування, комп'ютеризація, біоніка, графічний редактор, технологічна карта, базова модель.</i>		
---	--	--

Декоративно-ужиткове мистецтво: традиції і новації		
розпізнає етностиль у різних видах дизайну, зокрема одязі, графіці, промисловому тощо [9 ТЕО 2.1.1]; бере участь і/або ініціює громадські заходи, проєкти із створення і популяризації творів декоративно-ужиткового мистецтва своєї громади, України та мистецтва європейської культурної спадщини [9 ТЕО 2.1.2]; конструює вироби	Етностиль. Види виробів в етностилі. Короткі відомості з історії виникнення макраме. Технологія плетіння макраме. Розрахунок необхідної кількості матеріалів. Види плоских вузлів (правосторонній, лівосторонній). Кручений ланцюжок. Художній розпис тканини і його види. Матеріали для художнього розпису	Поглиблення знань про види декоративно-ужиткового мистецтва; традиції та сучасні тенденції застосування технологій декоративно-ужиткового мистецтва. Ознайомлення зі зразками виробів в етностилі, виконаних різними техніками. Характеристика конструкційних матеріалів, потрібних для

декоративно-ужиткового мистецтва, використовуючи декоративні елементи, добирає нові варіанти стилізації виробу [9 ТЕО 2.1.3]; самостійно або спільно з іншими особами створює виріб в етностилі, використовує цифрові пристрої для рекламування і реалізації його [9 ТЕО 2.2.1]; доцільно використовує в мовленні терміни: <i>етностиль, макраме, плоскі вузли, кручений ланцюжок, трафаретний</i>	тканин, їх властивості. Інструменти та пристосування. Види розпису виробів з деревини. Матеріали для ручного розпису деревини. Інструменти та пристосування. Трафаретний розпис.	виконання проєктів. Ознайомлення з технологіями ручного розпису тканин. Виготовлення виробів у техніці машинної обробки текстильних матеріалів, плетіння макраме, ручного та механічного оброблення деревини.
--	--	---

Основи матеріалознавства й технології оброблення		
ініціює обговорення екологічних ризиків, ризиків інноваційних технологій для здоров'я людини і довкілля, бере участь у підготовці рекомендацій щодо зниження екологічних ризиків для здоров'я людини та навколишнього середовища, зокрема під час реалізації нових	Узаємозв'язок між інноваційними технологіями виготовлення і оброблення конструкційних матеріалів і здоров'ям людини. Композиційні матеріали. Властивості та сфери застосування сучасних	Аналіз інформації про взаємозв'язок між інноваційними технологіями виготовлення й оброблення конструкційних матеріалів і здоров'ям людини. Підготовки й поширення інформації про інноваційні технології виготовлення й оброблення

проєктів [9 ТЕО 3.1.1]; характеризує комплекс різнопланових дій і використання спектра матеріалів, які забезпечують сталий розвиток [9 ТЕО 3.2.2]; використовує під час проєктно-технологічної діяльності побутову техніку, спираючись на інформацію з інструкції, схеми з будови та принципу дії [9 ТЕО 4.2.1]; доцільно використовує в мовленні терміни:	конструкційних матеріалів. Поняття про маркування пластмас. Способи з'єднання деталей із нетрадиційних матеріалів Текстиль як конструкційний матеріал. Новітні текстильні матеріали та «розумний» текстиль. Послідовність виготовлення швейних виробів. Деревина як	конструкційних матеріалів і їх вплив на здоров'я людини. Складання порівняльної таблиці (схеми) «Композиційні матеріали». Визначення властивостей і сфери застосування сучасних конструкційних матеріалів. Характеристика сучасних конструкційних матеріалів. Опанування способів з'єднання деталей із
--	--	--

композиційні матеріали, композити, маркування пластмас, інноваційні технології, «розумний» текстиль, пиломатеріали.	конструкційний матеріал. Види пиломатеріалів. Технологія ручного та механічного оброблення деревини. Безвідходне виробництво у деревообробній промисловості.	нетрадиційних матеріалів. Виготовлення швейних виробів відповідно до запропонованої послідовності. Створення інформаційних плакатів про безвідходне виробництво у деревообробній промисловості.
Технологія побутової діяльності та самообслуговування		
Здобувач освіти: самостійно здобуває інформацію для	Мода і стиль. Стилi в одязі. Види одягу та його вибір.	Створення інфографіки, арт-плакатів з історії розвитку моди й стилю.
генерування ідей облаштування власного чи спільного життєвого простору, предметного середовища, організації побуту [9 ТЕО 4.1.1]; застосовує художні засоби дизайну в проєктуванні власного життєвого простору [9 ТЕО 4.1.1]; оцінює результати проєктування власного життєвого простору відповідно до вимог дизайну [9 ТЕО 4.1.1];	Дрес-код. Краватки, їх види. Вибір краваток. Способи зав'язування краваток. Урахування особливостей фігури (чоловічої і жіночої) під час вибору власного стилю.	Визначення власного кольоритипу й типу статури. Добір одягу відповідно до стилю, власного кольоритипу і типу статури. Пошук моделей-аналогів обраного стилю за допомогою різноманітних інформаційних джерел. Розроблення графічного зображення власного

висловлює судження про тенденції розвитку моди й стилю [9 ТЕО 4.1.2]; визначає індивідуальні характеристики і враховує їх у процесі вибору власного стилю, оцінює його [9 ТЕО 4.1.3]; толерантно реагує на думку інших осіб щодо вибору свого стилю, аналізує її [9 ТЕО 4.1.3]; презентує результати створення свого стилю через різні комунікаційні канали, засоби презентації, зокрема з використанням цифрових пристроїв [9 ТЕО 4.1.3]; доцільно використовує в		стилю із застосуванням методу комбінування. Презентація спроектованого власного стилю в одязі. Вправи на зав'язування краваток.
мовленні терміни: <i>стиль, мода, імідж, дрес-код, краватка, види краваток.</i>		
Основи підприємницької діяльності		
Здобувач освіти: узагальнює і презентує в зручній для себе спосіб інформацію про розвиток підприємництва, види	Підприємництво, його історичний розвиток. Риси підприємця. Види підприємницької діяльності. Види та	Ознайомлення з інформацією про розвиток підприємництва, види підприємницької діяльності.

підприємницької діяльності; аналізує пропонувані бізнес-план, установлює відповідність між етапами його створення та їх описом; визначає особливості організаційних виставок і ярмарків, пояснює їхню роль у поширенні інформації про продукцію; розуміє поняття «грантова програма», цікавиться процедурою участі в грантових	організаційні форми підприємств. Бізнес-план, його призначення та послідовність створення. Участь у грантових програмах: від ідеї до отримання гранту. Фізична особа-підприємець. Процес реєстрації ФОП. Виставкова діяльність як інструмент маркетингової комунікації.	Пошук у довідкових джерелах інформації про українських підприємців-меценатів і презентація здобутих знань у вигляді схеми, інфографіки тощо. Визначення рис, притаманних успішним підприємцям. Ознайомлення з видами та організаційними формами підприємств. Вивчення процесу
програмах, типами грантів та видами донорів;	Особливості організації	реєстрації ФОП.
керує емоціями, пояснює способи налаштування себе на технологічну діяльність, конструктивну взаємодію з	виставок та ярмарків як способу інформування різних цільових аудиторій про конкурентні переваги	Аналіз пропонуваного бізнес-плану, установлення відповідності між етапами
іншими особами [9 ТЕО 1.2.5]; вивчає попит споживачів, зокрема на вироби, у яких використано техніку декоративно-ужиткового мистецтва, виявляє підприємливість [9 ТЕО 2.2.1]; вивчає попит на ринку праці на локальному рівні [9 ТЕО 4.1.4]; висловлює власне бачення своєї життєвої стратегії, успішної кар'єри [9 ТЕО 4.1.4]; знаходить та аналізує	продукції.	його створення й описом їх . Написання елементів бізнес-плану реалізації мистецьких проєктів. Презентація бізнес-плану. Пошук грантових програм, генерування та презентація ідей. Організація та проведення виставки виробів, виготовлених учнями та ученицями впродовж навчального року.
знаходить та аналізує інформацію про професії з різних джерел відповідно до власних інтересів, життєвих намірів або стратегій [9 ТЕО 4.1.4]; розпізнає дезінформацію, маніпулювання, зокрема в рекламі [9 ТЕО 4.2.2]; доцільно використовує в мовленні терміни: підприємництво, підприємство, фізична особа-підприємець, види підприємницької		
діяльності, види підприємств, організаційні форми підприємств, процес реєстрації ФОП, бізнес-план, грант, грантова програма, послідовність створення бізнес-плану.		

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Орієнтовний перелік об'єктів проскотно-технологічної діяльності учнів/учениць	Перелік основних технологій
1. Підставка для спецій, прикрас, сувенірів, квітів тощо. 2. Пристосування для шкільної майстерні. 3. Вішак для одягу. 4. Гаманець. 5. Намисто, підвіска, гердан. 6. Заколка для волосся. 7. Текстильні квіти. 8. Головний убір. 9. Плечовий швейний виріб. 10. Поясний швейний виріб.	1. Технологія ручної обробки деревини. 2. Технологія механічної обробки деревини. 3. Технологія оздоблення різьбленням. 4. Технологія оздоблення мозаїкою. 5. Технологія електротехнічних робіт. 6. Технологія виготовлення в'язаних виробів. 7. Технологія виготовлення вишитих виробів (мережки, гладь). 8. Технологія виготовлення штучних
10. Поясний швейний виріб. 11. Чайний будиночок. 12. Скринька. 13. Кухонне приладдя. 14. Декоративна ваза. 15. Корпус годинника. 16. Динамічна іграшка. 17. Свічник. 18. Підставка для гаджета. 19. Декоративна тарілка. 20. Будиночок для тварини. 21. Лежанка для тварин. 22. Конструктор. 23. Садовий інвентар. 24. Ключниця. 25. Упор для книг.	8. Технологія виготовлення штучних квітів. 9. Технологія виготовлення виробів у техніці валяння. 10. Технологія виготовлення швейних виробів ручним способом. 11. Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом. 12. Технологія оздоблення одягу. 13. Технологія приготування їжі. 14. Технологія виготовлення кондитерських виробів. 15. Технологія ландшафтного дизайну. 16. Технологія ручного ткацтва. 17. Технологія пап'є-маше. 18. Технологія бісерного ткацтва.
26. Блокнот. 27. Текстильна лялька. 28. Столова білизна. 29. Технологічний одяг для кухні. 30. Карнавальна маска. 31. Шарф. 32. Чохол для горнятка. 33. Чохол для одягу. 34. Килимок на стілець. 35. Панно. 36. Краватка-метелик. 37. Декоративний рушник. 38. Декоративна подушка. 39. Декоративний вінок. 40. Сумка, рюкзак.	19. Технологія обробки дроту. 20. Технологія обробки тонколистового металу.
41. Кондитерські вироби. 42. Гарніри. 43. Страви української кухні. 44. Елементи ландшафтного дизайну. 45. Флораріум.	

Орієнтовний перелік логічних завдань

«Упиши пропущені слова/букви», «Продовж речення», «Розташуй речення в тексті за перебігом подій», «Пронумеруй світлини за перебігом подій», «Знайди слово, заховане у сітці з літерами», «Доповни блок-карту», «Знайди зайве зображення», «Установи відповідність», «Розподіли за групами», «Визнач спільні та відмінні ознаки представлених на світлинах творів образотворчого мистецтва», «Порівняй художні образи творів музичного та образотворчого мистецтва», «Склади візерунок з окремих елементів», «Розгадай ребус/кросворд/анаграму», «Склади акрослово», «Впізнай картину за описом», «Впізнай картину за фрагментом», «Склади світлину з поданих фрагментів», «Домалюй частину, якої бракує», «Пронумеруй послідовність технологічних операцій/дій» тощо.